

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
 Scrisorile necunoscute nu se
 primesc.
 Manuscrisurile nu se restituie.
INSERATE
 se primesc la Administrațiunea în
 Brașov și la următoarele
BIBLIOTECI DE ANUNȚURI:
 În Viena: la M. Dukas Nachr.,
 Max. Augenthaler & Emerich Les-
 ner, Heinrich Schalek, A. Op-
 peit Nachr., Anton Oppelik.
 În Budapesta: la A. V. Gold-
 berger, Ekstein Bernat, Iuliu
 Leopold (VII. Erzsebet-hörte).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
 rie armonioasă pe o săptămână 10
 bani pentru o publicare. Pu-
 blicități mai dese după tarife
 și învoială. — **RECLAME** pe
 pagina 3-a o serie 20 bani

GAZETA TRANSILVANIEI.

„GAZETA“ iese în de-care zi
 Abonamente pentru Austro-Ungaria
 Pe un an 24 cor., pe șase luni
 12 cor., pe trei luni 6 cor.
 Pentru România și străinătate:
 Pe un an 40 franci, pe șase
 luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
 Pentru de Duminecă 8 fr. pe an.
 Se prenumeră la toate ofi-
 cile postale din țară și din
 afară și la d-nii colectori.
 Abonamentul pentru Brașov
 Administrațiunea, Piața mare,
 Târgul Inului Nr. 30. etajiu
 I.: Pe un an 20 cor., pe șase
 luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
 Cu anul în casă: Pe un an
 24 cor., pe șase luni 12 cor.,
 pe trei luni 6 cor. — Un asem-
 plar 10 bani. — Atât abona-
 mentele cât și inserțiunile
 sunt a se plăti înainte.

(Număr de Duminecă II.)

Nr. 55.—Anul LXIX.

Brașov, Vineri 10 (23) Martie.

1906.

Să ne ferim de cursele dușmanilor.

De când s'au înat de pâr cei din
 tabăra guvernului Fejervary cu apro-
 pii coaliției, cei dintâi nu lasă să
 treacă ocaziune, ca să nu invinuască
 pe cei din urmă, că cochetază cu na-
 ționalitățile și că în genere nu au
 îmbrățișat și susținut, cum s'ar fi
 convenit, politica de maghiarizare. Ba
 îi invinuesc chiar, că umblă pretutinde-
 ni să pacteze cu naționalitățile.

E știut, că tactica maghiariză-
 torilor dela cărmă a fost tot-deuna
 de a se lauda ca mari patrioți și
 mântuitori ai națiunii maghiare, pe
 temeiul politice, ce au urmărit-o
 față cu naționalitățile. Opoziția ma-
 ghiară în frunte cu koșutiștii a sprijinit
 această politică nenorocită; au
 fost tot-deuna de un gând și de o
 simțire cu toții în șovinism. Domnii
 opoziționali de odinioară ved urmările
 triste ale purtării criminale, prin care
 au susținut prigonirea naționalităților
 și inzadar umblă acuma să câștige
 simpatia acestora.

Ceialalți, guvernamentalii, și-au ră-
 mas consecvenți în purtarea lor față
 cu naționalitățile și, ne mai având cu
 ce să arate publicului celui mare ma-
 ghiar, îmbătat de șovinismul veninos,
 ea ei suut mari Maghiari, mai mari
 chiar ca cei din urmă, se laudă
 mereu, că nici un moment nu au slă-
 bit cordele maghiarizării, ba dimpo-
 trivă le-au întins și vor să le întindă
 tot mai tare.

Așa se laudă și ați diarul gu-
 vernamental „Magyar Szó“, dîcînd
 că programul guvernului Fejervary, ba-
 sându-se pe construirea statului uni-
 tar național maghiar, țintese de-a-
 dreptul la maghiarizarea de la rădă-
 cină a tuturor școlilor populare, pe
 când coaliția a lăsat să cadă cu to-
 tul proiectul Berzeviczy și a incun-
 jurat de a face amintire măcar cu
 un cuvînt în adresa ei de problema
 maghiarizării școlilor naționalităților.
 Li impută mai departe coaliției, că la
 alegeri ar fi sprijinit pe candidații națio-
 nalităților contra acelora ai guvernului

lui și că acum în urmă s'au înfrățit
 la Neoplata cu conducătorul sârb To-
 mici Jasa ș. a.

Și de ce, credeți, le înșira „Ma-
 gyar Szó“ de ați toate acestea? Fi-
 ind-că diarul coaliției „Budapesti Hir-
 lap“, vorbind despre „cuvîntul“ adre-
 sat alegătorilor români, sârbii și slo-
 vacii din partea clubului parlamentar
 al deputaților naționaliști, susține, că
 amintiiși deputați ar înclina pe par-
 tea guvernului, care doresce, ca ei
 să sprijinescă „politica domnitore“.

„Magyar Szó“ dîce între altele
 că foile române scriu despre guver-
 nul Fejervary ca despre unul din
 cele mai periculoase până acum, din
 cauza tendințelor sale de maghiari-
 sare; ér Sașii ardeleni s'au plâns chiar
 la Majestatea Sa monarchul în contra
 acestui guvern, care vré să lătească
 cu foc și fier limba maghiară în șco-
 lele populare.

Din toate aceste cauze foia gu-
 vernului afirmă, că este o calomnie
 ceea ce se susține din partea foilor
 coaliției, că guvernul Fejervary ar voi
 să umble, cât de puțin măcar, în voia
 naționalităților.

Nu uită nici cu acest prilej, de
 a le freca sub nas lui Kossuth și soți
 întemeierea foii „Lumina“, scrisă în
 limba română, și în care, dîce, a fost
 pus în paralelă Avram Iancu cu ma-
 rele Kossuth Lajos.

Inregistrăm această dispută, care
 nu se pîrtă cu sinceritate din nici o
 parte. Ea nu ne dovedesce decât că
 și astăzi naționalitățile sunt privite
 și tractate ca material bun numai
 de a fi exploatare aci în interesul unora,
 aci în ale altor partide unguresci.

Încât privește declarația foiei gu-
 vernamentale, că ministerul Fejervary
 nu vrea să fie nici cât de puțin
 conciliant față cu naționalitățile, ea do-
 vedesce, că guvernul privește pe națio-
 nalități și acum ca obiect de compen-
 sație față cu Viena și pe acesta își
 basază totă politica.

Tot cam așa au mers lucrurile
 de patru-deci de ani, cu ore-carî va-
 riațiuni. În timpul acesta am învățat

a cunósce tot-odată și marea viclenie
 a politicianilor maghiari față de noi.
 Mai întotdeauna le-a succés să ade-
 menescă pe mulți dintre noi cu vorbe
 dulci și promisiuni mari, să-i îmbete
 astfel cu apă rece și să-i folosescă
 pentru scopurile lor.

De această viclenie a adversarilor
 noștri să căutăm a ne feri înainte de
 toate, căci, fie din ori-ce tabără, o
 sinceră și leală împăciuire cu ei va fi
 imposibilă, până ce vor stărui pentru un
 „stat național maghiar unitar.“

Să ne ferim de cursele dușma-
 nilor și să înțelegem odată, că nu co-
 chetarea cu cei din drépta séu din
 stînga, ci numai tăria și unirea în
 sinul propriu ne pôte mântui.

Revista politică.

Brașov, 9 (22) Martie.

Situațiunea politică internă a rē-
 mas neschimbată și săptămîna acesta.
 Nu s'a întimplat nimic de importanță
 mai mare din ce s'ar puté trage con-
 clusiva, că starea de față a lucrurilor
 se va schimba în curînd.

Scirea cea mai nouă este, că mi-
 nistrul președinte Fejervary a fost
 primit éri (Miercuri) într'o audiență
 mai lungă de Maj. Sa. În ajunul ple-
 cării ministrului președinte la Viena
 s'a ținut un consiliu de miniștri în
 care se dîce, că după o lungă discu-
 ție s'au stabilit propunerile ce avea
 să le facă Fejervary monarchului pri-
 vitore la crisa. După o scire mai nouă
 audiența lui Fejervary a avut de obi-
 ect cestiunea nouelor alegeri dietale
 și convocarea dietei. Nu se scie încă,
 decât într'adevăr s'a luat ori nu vre-o
 decisiune asupra acestei cestiuni în
 audiența de éri. Se spune numai atât,
 că lucrurile n'au ajuns încă la punc-
 tul unei definitive decisiuni.

Un diar vienes dîce, că din eve-
 nimentele ce s'au petrecut până acum
 ușor se pôte concludé ce fel de pro-
 puneri a făcut éri Fejervary monar-
 chului. Alegeri noué cu greu se vor
 puté face în timp scurt, avîndu-se în

vedere starea de neliniște (?) a spiri-
 telor în țérá.

Din alt isvor se anunță, că Maj.
 Sa ar dori să ordone în termin de
 timp legal alegerile, și dîcă va de-
 cide acesta, guvernul va lua asupra-și
 problemei resolvarea, în care cas cu con-
 ducerea alegerilor va fi însărcinat ac-
 tualul comisar regesc Rudnay, care
 va fi numit ministru de interne.

Fejervary să fi mai adus în discu-
 ție în audiența de éri și cestiunea
 recrutărilor, care ar dori să se facă
 în ordine. El să fi mai prezentat mo-
 narchului propozițiuni și în ce pri-
 vesce acțiunea, ce are de gând s'o
 pornescă în contra corporațiunilor po-
 litice, propunînd luarea de măsuri
 mai energice.

Intr'aceea sbóra prin aer sciri
 noué despre o împăcare. Se vorbes-
 ce, că după 11 Aprilie Coloman Szell
 va fi chemat la Viena, ca să fie în-
 sărcinat cu începerea de noué tratări
 de pace. Scirea pôte să fie luată din
 vînt, fapt este însă, că „Pester Lloyd“,
 organ progresist guvernamental, pro-
 vocă guvernul să încerce a pune la
 cale o nouă legătură între Corónă și
 „națiune“, deórece „numai forte pu-
 țin a succés a sgudui încrederea adē-
 renților coalițiunii și alipirea lor față
 de partidele aliate“.

Printr'un rescript ce l'a trimis
 lui Francisc Kossuth ministrul preșe-
 dinte Fejervary a disolvat comitetul
 dirigent al coalițiunii și ori-ce acti-
 vitate a lui a fost interdișă. În moti-
 varea acestei măsuri se dîce între al-
 tele, că de la început comitetul și-a
 însușit astfel de drepturi și o astfel
 de sferă de influență, cari compet
 numai puterii esecutive. Disolvarea
 acesta a produs mare amărăciune la
 domnii din coaliție și fruntașii s'au
 și intrunit a doua di, ca să răspundă
 la ordinul de disolvare. Cu tot rē-
 punsul, guvernul își va susținé mē-
 sura sa volnică.

FOILETONUL >GAZ. TRANS.<

Impresii și reflexiuni.

De Virgil Șotropa.

IV.

Ischl este privit ca centrul ținutului
 Salzkammergut, stațiune balneară de pri-
 mul rang, situată într'o vale încununată
 de munți și păduri, la împreunarea riurilor
 Ischl și Traun. Orașelul e scutit de
 vînturi, fiind încunjurat de toate părțile cu
 păduri de brad, stejar și fag; de aceea și
 are o climă plăcută umedă-caldă. Cunos-
 cut încă de pe timpul Romanilor sub nu-
 mirea *Mansio Ischilla*, orașelul Ischl a de-
 venit stație de băi numai dela 1822 în-
 cōce, când medicii *Winer* și *Götz* i-au scuit
 aprecia situația favorabilă și însemnătatea
 isvórelor. La renumele de astăzi însă s'a
 avîntat orașelul dela 1853, când Majesta-
 tea Sa monarchul nostru și l'a ales ca lo-
 cuintă stabilă pentru timpul verii. Faptul

acesta a atras an de an la Ischl diferiți
 membri ai familiilor domnitore, diplomați
 și aristocrați, politicieni și bancheri.

Îndată după sosire, am plecat prin oraș
 să vedem tot ce are mai remarcabil. Dela
 gară duce o promenadă frumoasă de adreptul
 la grădina „Rudolf“, în apropierea că-
 reia stă interesanta biserică catolică, ridi-
 cată la 1320. De aci treci prin pietele
 „Ferdinand“ și „Franz Carl“ în parcul băi-
 lor, în mijlocul căruia se află o clădire
 mare cu sale de concerte, bal, jocuri și
 lectură, în cari se adună publicul după
 ce a luat băi. Din parc duce o stradă la
 țărmul stîng al riului Traun, dealungul
 căruia se întinde esplanada, locul de în-
 trunire al lumii elegante. Dintre otele mai
 frumos e otelul Bauer, situat pe un delu-
 șor, încunjurat de parcuri, vile și chios-
 curi. Vila împărătescă cu parcul minunat
 se află la pōlele dealului Iainzen; pôte fi
 vizitată numai în absența monarchului.

Din oraș pôte apoi face omul cu cea
 mai mare ușurătate plimbări și escursiuni
 în toate părțile; drumuri, cărări și prome-

nădi duc la locuri, care de care mai ro-
 mantice și pitoresci.

Pe aci umbla pedestră nefericita îm-
 părătesă *Elisaveta*, percurgînd ore în-
 trăgî dealurile și văile încântătoare, sin-
 gură séu însoțită numai de o damă, de
 regulă de *Ida Ferenczy*. Ce întimplare
 curiosă, că monarchul nostru în Ischl și-a
 salutată de prima dată miréza și tot aci
 și-a vîdut soția de ultima dată la 15 Iulie
 1898, când ea a plecat la Svițera, ca să
 cadă victimă pumnalului asasinului Lu-
 cheni. A fost o femeie frumoasă nenorocita
 domnitore, înzestrată cu însușiri sufletesci
 eminente, iubitoare de artă și literatură; în
 timpul din urmă însă, lovind-o prea mari
 nefericiri, a devenit tăcută, retrasă și aple-
 cată spre melancolie. A încercat să-și
 caute alinaarea durerilor sufletesci și tru-
 pesci în călătorii depărtate; și-a ridicat
 pe insula grecă Corfu castelul feeric
 Achileion, nicăiri însă n'a aflat mîngăere
 și mulțumire. Singura plăcere, ce-o mai
 avea, era cetirea scriitorilor și clasicilor
 predilecți. Între aceștia ocupa loc de frunte

poetul german Heine, căruia i-a ridicat
 în grădina castelului din Corfu o statuă
 frumoasă și pentru a da expresie stărei su-
 fletesci în care se afla, ea singură a ales
 ca inscripție sirurile dureroase ale poetului:

Was will die einsame Träne?
 Sie trübt mir ja den Blick, etc.

Se vede, că într'atăta a cuprins-o
 durerea, încât cetea numai poezii senti-
 mentale. O damă din împrejurimea ei
 spune, că cu ocaziunea unei plimbări sîr-
 mana regină pășia singură înainte, ér soța
 ei în urmă la căți-va pași. De-odată acesta
 observă, că din cartea, ce regina o avea
 la sine, cade o filă de hîrtie; o ridică
 pentru de a o reda, cetesce însă în fugă
 de pe aceea șirele melancolice ale poetu-
 lui Lenau, scrise de regină cu mîna
 proprie:

Walderauscher, wunderbar
 Hast du mir das Herz getroffen!
 Treulich bringt ein jedes Jahr
 Welkes Laub und welkes Hoffen.

Se dîce, că monarchul nostru simte
 bucurie, de câte-ori se apropie timpul de-a

În ședința de Marți seara a camerei române s'a dat cetire mesajului regal, prin care sesiunea corpurilor legiuitoare române s'a închis. Același mesaj a fost citit și la Senat. În camera d-l Tabe Ionescu, în senat ministrul președinte Cantacuzino au adresat cuvinte de mulțumită deputaților și senatorilor pentru activitatea desfășurată în sesiunea ce s'a închis.

*

Din diferite părți se anunță, că conferența marocană e pe sfârșite. O înțelegere între puteri e sigură, Germania va renunța la unele pretențiuni ale ei în ce privește organizarea politice marocane, iar Franța în schimb va da garanții cu privire la caracterul internațional al poliției și va asigura pe toate puterile despre apărerea și scutirea intereselor lor. S'a făcut un compromis și în ce privește cesțiunea băncei. Dacă lucrurile vor merge așa înainte, conferența se va încheia zilele proxime. Scirea favorabilă o confirmă și ziarul „Ewening News“ din Londra, care dice, că a reușit o înțelegere între delegații francezi și germani asupra tuturor cesțiunilor, cari până acum formau piedeci serioase și în curând delegații vor pleca în patria lor.

Ziarul parisian „Le Temps“ spune, că contele Lamsdorff a telegrafiat contelui Cassini la Algeciras, că este falsă scirea, că Rusia ar fi sfătuit pe Franța să primască propunerile Austro-Ungariei cu privire la organizarea poliției în Maroc.

Este de asemenea fals, că guvernul rusesc crede, că Franța ar pute să admită, ca organizarea poliției la Casabianca să fie încredințată unei puteri neutre (pretenșiunea această a ridicat-o Germania, d'er anunțat la ea. — Red.) Guvernul rus nu a încetat nici-o dată de a se conduce ca un aliat credincios față de Franța, creșdend, că lucrăză astfel pentru obținerea unei soluțiuni împăciuitoare.

Telegrama această a fost comunicată și ministrului de externe frances Bourgeois.

Regele Carol și Academia Română.

În numărul trecut de Duminecă am adus un raport despre deschiderea sesiunii de primăvară a Academiei Române. Avend acum la îndemână textul importantului discurs rostit în acea ședință de d-l I. Kalinderu, președintele Academiei, vom reproduce aici părțile privitoare la dinastia română și la Românii macedonenii.

»Orî-ce privește dinastia și cu deosebire pe M. S. Regele, a dîs d-l Kalinderu, deșteptă cel mai viu interes al națiunii și al corpului nostru, care a primit atât de numeroase dovezi de ocrotitoare iubire dela

augustul său președinte de onore și protector. Simțim d'er cu toții o mădără bucurie, că în acest an. statul și neamul românesc vor serba împlinirea a 40 de ani de domnie, care au fost 40 de ani de înaintare și înflorire, și în care sub înalta conducere a primului Rege român, s'a împlinit o parte mărētă a idealului ce au avut toți eroii noștri, toți cronicarii, toți bărbații noștri de stat.

»Acastă bucurie e cu atât mai mare cu cât, pe când spre sfârșitul domniilor mari ce am avut, de pildă a lui Stefan-Vodă, se simția, că țera nu mai pōte sta mult timp la aceeași înălțare, acum arată totul, că prezentul nu e de cât promisiunea său începutul unui viitor și mai înălțător, și că acești 40 de ani au dat rădăcinii neclintite unei tutelare instituțiuni, a cărei lipsă am simțit-o amar în decursul veacurilor, voi să dîc dinastiei naționale.»

Mai departe d-l Kalinderu a vorbit despre frații din Macedonia, spunend:

»În cei 70 de ani din urmă, România a trecut prin multe schimbări, grație progreselor ce a realizat în toate ramurile de activitate națională, o evoluție simțitoare s'a făcut și în viața fraților noștri din celelalte țeri, în deosebi a celor din Turcia europeană, cari duc și ađi o luptă grea pentru existența și afirmarea lor ca Români.

»Supuși devotați ai M. S. Sultanului, ei nu cer de cât drepturile naturale, ce le-au fost încălcate, o spun cu regret tocmai de cei chemați a propovădui dragostea și buna înțelegere, atât ca drept credincioși, cât și ca apostoli ai Mântuitorului pe pământ. Și dacă lupta a fost lungă, er înaintarea relativ mică, această se datorează în bună parte lipsei de școle și mai ales a cunoșterii trecutului și a situațiunei lor actuale numerice, culturale și economice.»

După cum am anunțat, d-l Kalinderu a dăruit patru mii de lei pentru întreprinderea, de către Academie, a unei lucrări fundamentale asupra trecutului și stărei actuale a fraților noștri din Macedonia.

SCIRILE DILEI.

— 9 Martie v.

Nu se lasă de maghiarisare. Cetitorii cunosc sfortările ministrilor de culte, de a înzestra toate școlile comunale cu bibliotecă maghiare. Ordinul acesta rămas încă de pe vremea lui Wlassics, inspectorul școlar din Făgăraș, Váro Beni, și-a pus în gând să-l execute și în acest comitat. Dintră atăția membri români, câți sunt în congregația comitatului, nici unul nu și-a căscat gura să protesteze, în comitetul permanent unde șed și Români n'avem scire să și fi ridicat glasul, arătând că se fac școlilor cheituieli zadarnice, pentru-că nimeni nu le va ceti acele cărți. Senatul școlar din Tohanul-vechiu a protestat în mai multe rânduri, d'er nefind spriginit dela comitat, glasul lui a răsunit în pustiu, așa că după cum aflăm cu părere de rău, în cele din urmă vor trebui să se confor-

meze. Inspectorul a mers acum și mai departe și a cerut Tohănenilor să ștergă inscripția românească de pe școlă și să pună în locul ei alta ungerescă. Și în congregație toți membrii români tac tăcerea peștelui!

După cum ni-se comunică, zilele acestea a venit un nou aspru ordin dela comitetul permanent, poruncind senatului școlar, ca sub răspundere să procure biblioteca în timp de 8 zile.

Senatul însă în ședința ținută ađi 22 Martie, la orele 11 a. m. la propunerea d-lui cand. de avocat Spiridon Boila și-a dat dimisia cu unanimitate.

Hotărîrea senatului este vrednică de laudă și credem, că reprezentanța comunală nu-și va pute arăta mai bine recunoștința față cu demnul senat, decât prin aceea, că îl va realege.

Turneu artistic pentru un scop frumos. Un arhieru cu inimă atât de nobilă, care să fi făcut neamului românesc atâtea binefaceri, cum a fost repausatul Mihail Pavel dela Oradea-mare, nu se nasce în orî-ce veac. Cu obiceiurile lui simple, cu bucătaria lui gospodărească, decât care mulți propopoi vor fi avut mai îmbelșugată, el s'a ferit de lux și serate, prin care se risipece bani mulți, spre a fi laudat o zi de adulatori, și a strins bani pentru nevoile neamului său șerac. Numele lui va trăi pururea în școlile, pe cari le-a întemeiat și în fundațiunile, ce le-a lăsat după sine, și amintirea lui va fi slăvită din neam în neam. D'er etă, că o gentilă domnișoră, care s'a bucurat odată împreună cu familia din care face parte, de spriginul aceluși episcop, domnișora Valeria Papp a avut frumoasă idee de a porni o mișcare cu scop de a i-se ridica aceluși Arhieru și un monument. Înestrată de Dumnezeu cu un glas frumos ca un clopoțel de argint, d-șora Papp, care este artistă desăvirșită și cântăreță de operă, publică în țlare, că are de gând să facă un turneu de concerte prin orașele unde locuiesc Români, er din venitul acelor concerte să se facă un fond pentru ridicarea unui monument episcopului Pavel. Cei ce sprijinesc ideea această și socot că în orașul unde locuiesc, ar pute reuși un asemenea concert, să se adreseze d-șorei Valeria Papp, care acum locuiesc în Budapesta (IV Hajnal-utca 2. III. 7.) — Planul domnișorei este de o gingăsie duioasă, cum numai o femeie pōte să-l inventeze, er numeroșii bărbați, cari s'au bucurat vr'odată de beneficiile și spriginul regretatului Arhieru, nu ne îndoim, că vor contribui după putință la realizarea lui.

La Careii-mari patrioții coaliționiști s'au îndărjit rău împotriva d-lui Dr. Aurel Breban, care de curend a fost numit acolo solgăbiru. Deregătorii dela comitat, căroră le place să ia plata din creștării poporului, d'er slujbă nu vr'eu să facă până când nu se vor împlini postulatele coalițiunei, — au hotărît să-l bată pe d-l Breban, fiind-că nu e de o părere cu densii. Și nisece bandiți de acestia l'au căutat mai alaltieri la locuința lui, d'er nu l'au găsit acasă. Atunci s'au dus la cafeneana »Regele Ungariei« și nouș inși s'au năpustit asupra lui Breban, lovindu-l cu bețe de fier în cap și producendui răni grave. Dintre acești huliganii trei inși anume Kirilla Adolf, Meszes Iános și Simko Aladar au fost arestați, d'er după cum aflăm acum, tribunalul din Sătmar erăși i-a pus pe picior liber.

D-l Dr. Breban este fiul preotului român din Mociră și frate cu părintele Al. Breban din Baia-mare.

Guvernul a trimis gendarmi în Careii-mari, ca să facă ei rânduială, după-co s'a vădut că haiducii orășenesci, adecă poliția, nu e în stare să apere viața deregătorilor.

Sinod protopopesc. Pe Duminecă 12 (25) Martie a. c. este convocat sinodul bisericii Sf. Nicolae, pentru alegerea a trei membrii în sinodul protopopesc.

Alegerile sinodale. Dumineca trecută s'a întrunit în Brașov sub presiul d-lui adv. V. Damian colegiul de scrutiniul al alegerilor pentru sinodul arhidiececan în tractul Brașovului. Resultatul scrutiniului a fost următorul: D-l Dr. Vecerde a intrunit 1275 voturi, d-l A. Vlaicu 1242 voturi, d-l Andrei Bărseanu 936 voturi și d-l N. Sulică 365 voturi. Au fost prin urmare declarați aleși d-l Dr. Vecerde și A. Vlaicu.

În cercul Sighisorei au fost aleși deputați d-nii Virgil Onițiu director gimnazial intrunind 3035 voturi și prof. Victor Păcală cu 1435 voturi. Restul voturilor s'a împărțit între d-nii Dr. Liviu de Lemenyi, Boiu și Dr. Gheaja.

În tractul Treiscanelor au fost aleși deputați d-nii Dr. Iancu Meșinu și prof. N. Bogdan.

Svonuri false despre regele Carol. În cursul jornei acesteia, regele Carol al României a fost cam suferind și medicii i-au recomandat liniște, er făcenduse timpul mai frumos, să mērgă pentru schimbarea aerului în Italia. Nu era vorbă de o bolă gravă, d'er medicii trebuiau firesce să ia măsură, pentru-ca să nu se întimple complicațiuni. Regele se află deja mult mai bine și în timpul din urmă a dat audiențe și a lucrat cu ministrii. — Este însă în Bucuresci un țiar jidovesc, ce se numesc »Adevērul«, care mult luptă contra intereselor românești Acel țiar este redactat numai de jidovi. Un sigur român este în fruntea lor, rătăcitul Constantin Mille, care a fost și deputat și e socialist și mare prietin al jidovilor. »Adevērul« apără numai interesele streinilor și când e vorba de chestiuni naționale românești, el vorbesce numai în batjocură despre ele. Așa și acum a iscodit nisece minciuni spunend, că regele Carol e bolnav de creeri și că va abdica la tron, er urmașul lui nu va fi moștenitorul Ferdinand, fiind-că este un slabar, d'er s'arabă să pună pe principele Carol care e numai de 13 ani, er până va deveni majorean, Carol cel mic va fi controlat de o regentă. Firesce jidovilor de la »Adevērul« li-ar plăcē ca țera să fie neliniștită și să se producă vrazbă, pentru că nădăjduesc că în turbure vor pute pescui mai bine, cum fac în toate țerile, unde de asemenea se află pururea între cei gălceviitori. Dilele acestea însă tinerimea universitară și mii de cetățeni bucu-reșteni au ținut o întrunire și veseșdend impertinența țiarului evreesc, au cântat imnul regal și apoi eșind pe stradă, au ars mai multe numere de ale țiarului pățimaș și ducenduse la redacția lui, i-au spart ferestrele.

Mare este îndrăznēla acelor perciu-nați, cari tocmai în anul când se împlinesc 40 ani de domnie a regelui Carol, vin să ațite opinia publică cu svonuri neliniștitore.

Regina Angliei și societatea »Teșătorea«. Din Bucuresci se anuță, că Regina

petrece în Ischl; probabil, că frumșeta naturii care-l încunjoră, aci are o influință binefăcătoare asupra vieții mult încercate a domnitorului. Toți câți îl cunosc mai de aproape mărturisesc, că e bun de inimă, foarte activ și iubitor de arte și științe; ține însă strict la observarea ceremonialului de curte, chiar și din partea rudeniilor celor mai apropiate. Aceștia chiar așa au să cēră și să între la el la audiență, ca și alți muritori. Rigōrea lui în ce privește ținuta, o caracterisēză mai bine incidentul de acu câțiva ani cu ocaziunea deschiderei Porților de fier. Era chiar așteptată sosirea Regelui român Carol I. Peronul gării din Orșova era înșesat de demnitari civili și militari. De-odată apare monarhul nostru și observand o grupă de magnați maghiari, cari fumau, le dice: »Nu se fumēză, când se așteptă un rege!« E foarte de mirat, că atâtea lovituri ale sortii, câte a îndurat încercatul nostru monarch, n'au fost în stare să-l sdrobēscă, ci el își împlinesce datorințele ca și care serv al statului.

După ce vėdusem orașele balneare Gmunden și Ischl, ne-am hotărît să vizităm și renumitele și frecventatele băi din Aussee, situate numai 1/2 cră spre Sud dela Ischl. Am plecat cu trenul, care erăși duce când pe țermul drept, când pe cel stâng al rului Traun, pe lângă satele vechi Laufen și Goisern până la stațiunea Steg situată la capul nordic al lacului așa numit »Wallstatter See«. De aci continuă drumul pe lângă marginea lacului sombru, de colōre verde închisă, încunjurat de stânci massive. Treceam printr'un tunel și îndată după aceea zărim pe țermul opus al lacului un tablou răpitor: interesantul sat Wallstatt eșind ca din apă și ridicanduse pe cōsta unui munte, cu casele sale clădite pe terasse și grupate în jurul celor două biserici. O privesc, pe care cređi că n'o pōți vedē decât numai în fantasie!

La stațiunea Obertraun părăsim lacul și intrăm în valea îngustă și sēlbatică »Koppenthal«. Nu vedem deaț stânci prețioșe, prin crepăturile cărora mai stă și

în Iulie nea și ghiață, er la piciorul nostru vjăe și spumegă riul Traun. Cam o jumătate de oră ține drumul acesta sēlbatic-romantic, apoi deodată stâncile se departă, valea se lărgesce, înaintea noastră se ivesce pajșteea verde, ce se întinde până la stațiunea Aussee.

Orașelul Aussee, localitate cu băi foarte cercetate, zace în Stiria nordică într'o vale frumoasă încunjurată de livezi și păduri. În apropierea lui se află cinci lacuri minunate, cari formēză isvōrele rului Traun. Promenăđi numeroșe duc prin păduri de molid la puncte mai înalte de unde se vėd Alpii imosanți, dintre cari mai aproape pare că stă muntele »Dachstein« acoperit de gloceri. Băile se află în mijlocul orașelului, care în cea mai mare parte constă din otele și restaurante, vile și promenăđi.

Îndată după sosire am mers cu tovarēșul meu să luăm băi, după-aceea ne-am dus în parc, ca să vedem publicul și să ascultăm orchestra, care tocmai concerta. După câte-va minute cumnatul Scri-

don se departă, ca să serie acasă ilustra-tele obligate, er eu rămăsei singur în mijlocul parcului. De-odată, spre nemărginita mea mirare, aud că muzica începe a cānta melodii românești; mai întâiu dōina vechi »Pasere galbină 'n cioc«, continuă apoi cu »Mai este ore 'n lume« și sfirșesce cu o horă. Nu-mi credeam urechilor, ore aud bine orî ba? În Aussee muzică românească! Am început a privi mai atent împrejur, să vėd vr'o față românească, s'eu să aud vorbind limba noastră, d'er n'am audit nicăiri nici un cuvēt românesc. Într'aceea sosese tovarēșul meu, îi povestese întâmplarea și el regretă mult că s'a departat. În fine haid ne ducem la Direcțiunea băilor să vedem lista oșpeților, între cari trebuie să fie Români. Era însă trecut de 6 ore sēra și cancelaria băilor închisă, așa că am rămas fără ispravă. N'am încetat însă a discuta asupra incidentului, și — deorece pe lângă totă atenziunea n'am putut audī în parcul întreg nici o vorbă românească, — i-am adus aminte soțului meu de faptul semnificativ, relevat și în

Angliei a exprimat d-nei L. Balaban direc-tora școlii de sericultură și membră a societății »Tăsătorea«, multămita ei prea înaltă pentru frumosul costum, lucrat din mătăasă, pe care d-na Balaban l-a trimis Re-ginei drept cadou. În aceeași scrisoare Re-gina Angliei își exprimă bucuria asupra acestui frumos cadou și promite că va sprigini în Anglia industria română de sericultură.

Teatru român de diletanți în Brașov. Un grup mai mare de diletanți români din Brașov aranjază *Sâmbătă seara în 11 (24) Martie 1906* o reprezentațiune tea-trală în sala Redutei orașului în beneficiul studenților dela gimnaziul nostru, cari in-terprind de Sf. Paști, sub conducerea mai multor profesori, o călătorie de studii pe pământul Italiei. Programa reprezentați-unei e următoarea:

„*Un amor neașteptat*“, comedie în 1 act, localisată de I. D. Malla. Persoanele: Mița, d-șora Lucia Bogdan; Costică, d-l Sofronie Roșca.

„*Nu cânta prin buzunare*“, comedie într'un act, localisată de doamna Marióra Popescu. Persoanele: Conu Manolescu, d-l G. Merchesan; Cóna Sofi, soția lui, d-na Marióra Gr. Popescu; Lucia, fiica lor, d-șora Marióra G. Dima; Alexandru Do-brean, secretar, d-l Dr. N. Christea; G. Penescu, tapasier, d-l G. Presmerean; A-nica, fată din casă, d-șora Lucia Bogdan.

„*De dragul mamii*“, localisată din nemțește de d-șora Marióra G. Dima. Per-soanele: Leonora, d-șora Marióra G. Dima; Nicu, d-l V. Branisce.

„*Conul Leonida*“, comedie în 1 act de Caragiale. Persoanele: Conu Leonida, d-l Dr. A. Strévoiu, Efimița, soția lui, d-șora Miți Muntean, O servitoare, d-șora Alexan-drina Jarca.

Începutul reprezentațiunii la orele 8 se-ra. Prețurile: Balcon 2 cor. 40 b. Fotel 2 cor. Parchet I. 1 cor. 60 b. Parchet II. 1 cor. 20 b. Parchet III. 1 cor. Parter înalt 1 cor. Galerie, loc numerotat, 80 b. Par-ter, loc de stat, 60 b. Studenți 50 b. Ga-lerie 50 b. Bilete se află de vânzare în librăriile A. Mureșianu și Ciureu, ér se-ra la casă.

Ar fi de dorit, ca Românii din Brașov și din comunele învecinate, fără deosebire să nu trecă cu vederea această interesantă și variată reprezentațiune, cu atât mai vértos nu, cu cât venitul ei curat este destinat unui scop atât de frumos și fo-lositor.

Reuniunea Femeilor române din Bra-șovul-vechi și-a ținut adunarea generală extra-ordinară Dumineca trecută 5 (18) Mar-tie a. c. în edificiul școlii române. Această adunare după cum suntem informați, a fost una dintre cele mai bine frecventate ale reuniunii, întrunind mai bine de ju-mătate numărul membrilor prezente. În alt număr vom da amănunte.

Plecarea Regelui și Reginei României în străinătate a fost definitiv hotărâtă pen-tru Duminecă. Majestatele Lor vor pleca la orele 2 p. m. cu un tren special și vor ajunge la Viena Lună. Marți vor pleca la Zürich, de unde după o ședere de 24 ore, se vor duce la Lugano. Suveranii români vor fi însoțiți de d-na general Poenaru, d-l colonel Mavrocordat și d-l general-dr. Theodori.

Unde a murit împăratul Traian. Scri-torii vechi Cassius și Eutropius povestesc că împăratul Traian a murit în Asia la

anul 117 după Christos și corpul lui a fost transportat la Roma. Osele lui au fost închise într'o urnă de aur și așezate în columna Traiană, înaltă de 144 de pi-cióre, aflându-se aproape de basilica Ulpia. Istoricii germani au pus la îndoială această povestire de ore-ce nu se găsisse nici o urmă de mormânt său de altceva în co-lumna Traiană. Acum, arhitectul Boni, di-rectorul săpăturilor ce se fac în Roma, examinând partea de lângă porțița columnei și luând lutul ce acoperea zidul, a găsit toate urmele subteranei sepulcrale. Se bă-nuesce, că urna de aur cu osele lui Tra-ian a fost furată din vremuri vechi. Boni își continuă cercetările spre a dovedi că în acel loc gol, pe care l'a descoperit, se află urna cu osele lui Traian.

Listele electorale. Magistratul ora-șului Brașov ne trimite următoarea publi-cațiune: „Pe baza relațiunii comitetului de alegere central orășenesc se aduce la cu-noscința generală, cumcă deputațiunile de conscriere, alese spre scopul compunerii listelor alegerei deputațiilor dietale, vala-bile pentru anul 1907 și anume: deputa-țiunea de conscriere pentru cercul I. de alegere cetatea interioară și cătunile sub presiul d-lui Ludwig Kamner, Blumen-a și Brașovul-vechi sub presiul Gustav Hertel și aceea pentru cercul al II-lea electoral sub presiul d-lui Friedrich Lurle — își vor ținea, începând cu 26 Martie a. c. până când își vor fini lucră-rile de conscriere, în localul arhivei orăș-enesci ședințele publice și anume în fie-care zi de lucru dela 3—6 ore după prân-z. Fie-cărui fi stă în drept, ca să se infăți-șeze înaintea acestor deputațiuni și să-și documenteze dreptul de alegere“.

A murit anarhistul Most. Turbat om a mai fost și Neamțul acesta din Augs-burg și atentatele cele mai multe ce s'au făcut asupra împăraților, regilor și preșe-dinților de Republică în ultimii 30 ani toate s'au făcut la îndemnul lui. La început Ioan Most a fost numai socialist și pentru ațtăriile lui a fost închis încă la 1868 la Viena. Era legător de cărți, dér nici-odată nu și-a vădut de meșteșug, ci tot mereu umbra să îndrepteze lumea cu discursuri fulminante. Intors în Germania, el a fost ales deputat, dér n'a stat în parlament decât patru ani și apoi nu l'au mai ales. Bismark l'a isgonit din Germania și Ioan Most s'a așezat atunci în Londra unde a scos în limbă nemțească diarul anarhist »Die Freiheit«. Când nihiliiștii au lucis la 1881 pe Țarul Alexandru II. Most a scris un articol în care a aprobat fapta nihiliiș-tilor și a dis că așa trebuie să se facă cu toți domnitorii. Tribunalul engles l'a con-damnat pentru acest articol la 18 luni muncă silnică. Implinindu-și pedepsa a părăsit Anglia și s'a dus în America, unde a fost de multe ori osândit. Temnițele însă nu l'au putut imblândi, ér spânzura-tóre nu i-s'a putut da, fiind-că el numai ațta, dér personal n'a luat parte nici la un atentat. Astfel a ajuns vârsta de 60 ani și acum a murit în orașul american Cincinnati.

O femeie de 125 ani trăiesce în colibă mică din Madrid. O chiamă Maria Iosefina Nieto. S'a născut în 7 Octomvrie 1781 în Granada, așa-déră nu mult îi mai lipsește până va ajunge vârsta de 125 ani. Femea e mică, de natură volioasă, și ție-se pare, că n'are mai mult ca 70 de ani. Când a fost de 15 ani s'a măritat; când a murit acest bărbat nu-și aduce aminte. Scie însă, că pe vremea cea domnea Carol al IV-lea

și ea era spălătorésă la palatul regesc. A doua oră s'a măritat după un lemnar cu care a trăit 25 ani. Din căsătoria acesta s'a născut două-șeci și doi copii, cari toți au murit.

Executarea prin glonț a sublocote-mentului Schmidt. Luni noptea a fost executată la mörte prin glonț sublocote-mentul Schmidt și marinarii Tschastnikov, Gladkow și Antonenko, osândiți la mörte pentru revoltă contra Țarului și a arma-tei rusesce. Esecuțiunea a avut loc pe in-sula Beresar de cătră 60 marinari ruși. Schmidt era foarte liniștit. N'a permis să i-se lege mâinile și să îi acopere fața. În-a-inate de mörte Schmidt a declarat, că e nevinovat, și-a luat apoi adio dela soldați și marinari și ajungând la locul destinat pentru execuție, a comandat soldaților: Foc. De abia la a treia salvă a fost nimer-it și a cădüt fără viață la pământ.

Asasinarea unui român macedonean. Pensionarul Dumitru Șumba, fost insti-tutor român la Baiăsa, a fost asasinat Sâmbătă séră de cătră Grecii la lanina. Nefericitul dascăl român fusese însciințat de Grecii încă din vara trecută, că va fi ucis și că pe capul său s'a pus un premiu de 500 drahme.

Pomii de vinđare. La d-l Ioan O. Russu în Vidrasău (Vidrátszeg u. p. Nyárádtő) se află de vinđare prunii de Bistrița naturali de 4—5 ani, frumoși și soiți fin cu 20 fil. bucata. Se mai află și vișini naturali ne-oltoiți de 4—5 ani, frumoși și soiți foarte bun, tot cu 20 fileri bucata.

Agentia comercială a României în Franța. La Paris s'a înființat o agenție co-mercială a României. Această agenție co-mercială are scopul de a da un avânt relațiilor comerciale între România și Franța și a provoca transacțiuni directe pentru toate articolele ce se pot exporta din România. La această agenție comercială va fi instalat un muzeu comercial.

Românii stabiliți în Egipt au decis ca cu ocasiunea jubileului regelui Carol să contruiescă un pavilion în orașul Cairo, unde vor expune produse agricole și pe-trolifere române.

Un cutremur îngrozitor pe insula For-mosa. Din Tokio se telegrafiază, că mai multe sute de case din localitatea Kagi (pe insula Formosa) s'au prăbușit din cauza cutremului. Mai multe sute de omeni au fost uciși și un număr mare răniți.

Soia. Suntem rugați a da loc urmă-torelor rânduri: Adevăresc prin acesta, că tot ce s'a scris despre Soia e adevărat. Am pus în Aprilie a. c. o mică cantitate de probă, am cules de 1000 ori atâtă. Am făcut lapte, mi-a succes foarte bine. 120 familii au gustat din el, toți l'au admirat, 60% nici nu l'au putut deosebi din cel de vacă. Soia întrece toate bucatele din țera noastră atât în bunetă, cât și în spor. O recomand cu totă căldura fraților eco-nomi români. Și la subscrierul se află 35 kilograme à 2 corone kilogramul, de vânđare. Alba-Iulia, Ignat Borza.

Căldarul Block. Atragem atențiunea cetitorilor noștri, cari au întârziat a-și pro-cura *Căldarul Block* românesc frumos și mare, să nu întârzie, căci mai sunt numai puține esemplare, mai vértos, că acum se vinde cu prețul scădüt de 50 cr. + 15 cr. porto. Se află de vânđare la tipografia și librăria A. Mureșianu.

La Tipografia și librăria A. Mureșianu se află 2 harte de școlă cu reducere de preț și anume:

1. *Harta de părele a țerilor coróniei Ungariei*, de Gaebler și Dr. Cherven F., ediția fisicală a lui Lampel Robert cu 5 fl.
2. *Harta câilor ferate și ale naviga-țiunii austro-ungare și țerile ocupate*, de Ignat Hatsek, 1½ metri pătrați 4 fl.

Untura de pește a lui Zoltan nu este amestecătură, ci esclusiv: curată, transpa-rentă, galbenă aurie, fără gust și miros. O iau bucuros atât copii, cât și adulți. Această renumită untură de pește este pre-bată ca foarte nutritóre și ușor de mistuit. Sticla 2 corone. Se capătă la producatorul Bela Zoltan, farmacist Budapest V. Szabad-ságtér și în alte farmacii.

Atragem atențiunea onor cetitori asu-pra inserțiunii băncii de asigurare »Trans-silvania« din Sibiu din fôia noastră. O plă-cută și folositoare surprindere se poate face prin o poliță de asigurare pe viétă făcută cadou de sfințele sêrbători ale Paștilor so-ției și copiilor, rudeniilor său amicilor la cari ține tot omul de bine.

Și pentru donațiuni filantropice la bi-serici, școli etc. prin o asigurare pe viétă se poate ajunge pe calea cea mai scurtă la un capital respectabil.

Ce trebuie să scie fie-care damă? În prima linie cum să-și conserve frumu-setea până la bătrânețe, cum să-și apere fața contra influenței vântului și aerului, cum face să dispară de pe față pistruile, petele de ficat, sgrăbunțele și alte necură-țenii. Cel mai bun mijloc este renumita *Margit-creme* a lui Földes, scutită prin le-ge, care nu conține argint viu său plumb. Netezește pielea și imprumută feței o co-lóre fină, rosatică. Un borcan mare 2 cor. mic 1 cor. Se capătă la producător Clemens v. Földes, farmacist în Arad și la toate far-maciile.

În interesul agricultorilor. Eduard Mauthner, c. și r. magazin de semințe în Budapesta, va introduce o schimbare tolo-sitóre. Agricultorii au cumpărat semințe pentru agricultură din prăvălii unde se vënd semințe de flori și zarzavaturii de-ale lui Mauthner, în bună credință, că și se-mințele pentru agricultură sunt tot dela firma Mauthner. Lucrurile însă nu stau așa, deore-ce se vinde multă semință pen-tru agricultură, care nici-odată nu a fost în magazinezle lui Mauthner. Precum se aude, firma numită în interesul agricul-torilor, precum și în interesul bunului re-nume al firmei, va publica în decursul lunei acesteia o listă cu numele tuturilor comercianților din provincie și însoțiri, unde se pot căpăta semințe de agricul-tură de ale lui Mauthner. Până atunci se recomandă la cumpărare a-se orienta de unde este semința.

„Statele-unite ale Mării Austrie.“

„Sieb. D. Tageblatt“ despre cartea lui Aurel C. Popovici.

Dilele acestea diarul din Sibiu al Sașilor »Sieb. D. Tageblatt« a scris despre cartea ce a apărut sub titlul de mai sus în editura B. Elischer Nachfolger, Leipzig (Lipsca) și care a fost scrisă de Românul Aurel C. Popovici, fost membru al comi-tetului național român de odinórá.

diarele noastre: că adevă Românilor noștri, când se află în străinătate, li-e rușine să-și vorbescă limba și mai bucurosi fleacăresc, veđi Dómnice, franțuzesce ori nemțeșce.

În Aussee am mai vădüt două lucruri interesante, pe cari nu le pot lăsa ne-amintite. Mai întâi adevă am observat nisee rindunele, cari sburau și mai repede decât rindunelele noastre și scoteau nisee tonuri curioșe. Am întreat de un Neamț, care curățta prin parc, despre ele, apoi am întreat și altele, n'am putut însă scoate nimic alta din gura lui, decât numai „Ja!“ și „Nein!“ A trebuit să isbucnim în ris, și cu astă ocasiune i-am dis soțului: „Vor-besc adese-ori litte fálóse că „Românul e prost“. Se pôte. Dér și aceea stă, că Neam-țul prost e de dece ori mai prost decât Românul prost“.

Al doilea lucru interesant, pe care l'am vădüt în Aussee, a fost un orologiu mare, așezat în mijlocul unei pieți. Acesta e un adevărat „perpetuum mobile“, nu-l trage nimeni, nu-l deschide nimeni, ci umblă purtat numai de presiunea aerului.

V.

Din Aussee am întors érăși la Ischl, ér aci am urcat trenul local, care comu-nică între Ischl și Salzburg. După ce cu acesta am încunjurat pe un viaduct de fier, lung de 120 m., partea orașului Ischl pe care stau vilele cele mai elegante, apoi am trecut printr'un tunel, lung de 696 m., trenul ne duse prin valea riului Ischl spre lacul „Wolfgang“. Dela stațiunea Strobl situată la marginea sudostică a lacului, ecă zărim caracteristicul munte Schaf-berg cu otelul de pe vérful său. Dela sta-țiunea următoare Wolfgang am trecut apoi cu un vapor la țermul opus al lacului, pe care se află satul *St. Wolfgang*, ridicân-du-se imediat lângă țerm cu casele sale curioșe clădite.

În decursul trecerii am admirat frum-seța fermecătoare a acestui lac, pe care l'a eternizat și poetul Victor Scheffel în psalmii săi. Marginea nordică a lacului o formeză stâncile munților, dintre cari se înalță falnic muntele Schafberg, spre Sud se întind delușore cu păduri și poeni verđi.

Apa lacului are o colóre interesantă verde-albastră și e foarte liniștită.

Satul își are numele dela săntul *Wolfgang*, episcopul din Regensburg, care a trăit aci ca eremit între 982—937 și a zidit cea dintăi bisericuță. La 1429 aba-tele *Reichlin* din Mondsee a clădit frumoșă biserică în stil gotic, care stă și astăzi și are un altar renumit, cu icóne pictate de *Albrecht Dürer*.

Astăzi pe marginea lacului, în drépta și stânga dela sat, se înalță vile, restau-rante și otele, dintre cari mai frumos e situat în loc ridicat otelul Peter cu o ve-randă mare spre lac. Nu departe de aci e stațiunea căii ferate montane, care duce pe Schafberg și la care am alergat și noi ca să ureăm muntele, fiind tocmai timp favorabil spre acest scop.

Muntele *Schafberg*, înalt de 1780 m., și numit „Rigi austriac“ se înalță ca un colos izolat între lacurile Wolfgang-Atter și Mondsee. Calea ferată dințată (sistemul Abt), care duce până la vérful lui e 5-8 km. lungă și ține 1 oră. Am urcat și noi

împreună cu un public numeros, un va-gon lung, pe care locomotiva îl împinge dindărăt puřând. Indată după părăsirea stațiunii am trecut un păreu de munte sêlbatic, peste care e construit un viaduct, 24 m. lung și 15 m. înalt. Deja de aci se deschide o vedere minunată, care eu cât urcă trenul, devine tot mai interesantă și mai măreță. După ce am atins două stațiuni mai mici, am trecut printr'un tu-nel, lung de 100 m., și îndată apoi am sosit la stațiunea ultimă, lângă care se află otelul, provédüt cu tot confortul posibil.

Suntem acum în virful muntelui, sub cerul senin, avënd în toate părțile o pri-veliște grandioșă. Lângă noi stă un prelat catolic cu secretarul său și cu toți îm-preună admirăm panorama din jurul nos-tru, dând expresiune simțmintelor de cari suntem cuprinși. La picioarele noastre vedem undulând lacurile verđi-azure Wolf-gang-Atter și Mondsee. Mai departe spre Nord se înalță falnic Traunstein, ér de-parte la spatele acestuia pădurea boemă

Foia sibiiană e de părere, că d. Popovici scrie utopii (adecă lucruri ce nu se pot implini nici-odată) dăr adauge, că scrie cu mult spirit și că utilizează o sumedenie de date nu numai din țiare și broșuri politice, ci și cărți de știință serioasă, întru cât stau în legătură cu politica și cu chestiunea de naționalitate, așa că te pune în uimire cum de a putut ceti atâta. Firesce și la Popovici se confirmă experiența veche, că nici o știință și învățătură nu poate suplini ceea-ce este lucrul principal în politică, anume priceperea pentru ceea ce este real și posibil.

Titlul arată deja întreg conținutul cărții voluminoase, ȳice »S. D. T.«, autorul vrea nici mai mult, nici mai puțin, decât prefacerea monarhiei austro-ungare într'un stat de alianțe compus din 15 state, după modelul imperiului german; în acest stat de alianțe (Bundesstaat) autonomia fie-cărui stat merge paralel cu o legislație federală și un guvern central cu împăratul în frunte.

Expunerea acestei pretinse formațiuni viitoare a monarhiei noastre, care culminează într'un proiect de constituție formal alcătuit în paragrafi și elaborat în toate detaliurile, formeză partea a doua a lucrării. Jumătatea primă este dedicată criticii stărilor de acum și încercării de a dovedi, că relațiunile actuale nu se mai pot menține, de 6re-ce regularea lor la 1867 a fost greșită din temelii. Critica această este partea mai viguroasă a cărții.

Ceea ce spune Popovici despre politica maghiară în chestia naționalităților și despre greșelile, slăbiciunile și delicturile ei este în multe puncte tot așa de nimerit, pe cât de nimerită este constatarea, că șovinismul maghiarității este bolnăvicios și că în consecințele sale este vătămător nu numai statului întreg, ci și Maghiarilor, și anume acestora atât direct, cât și în cazul reușitei prin deteriorarea rasei maghiare în urma asimilării elementelor străine peste marginile posibilității organice. Acestea și numai acestea sunt punctele, în cari și noi Sașii suntem de acord cu autorul. Deducțiunile, pe cari el le face din premisele acestea și din altele, noi nu e putem primi, ȳice »S. D. T.« mai ales, că se contrație cu posibilitatea politică și istorică, și cu deosebire fiind-că se bat în cap mai strănic cu interesele poporului nostru, de cât însași politica de rassă șovinistică maghiară.

Dăr se vedem, cum își imaginează Popovici viitorul statelor la mijlocul Dunării. El vré se formeze următoarele 15 state:

1) *Austria germană* (adecă Austria centrală împreună cu partea de vest a Ungariei și cu teritoriul german din Boemia sud-vestică și Moravia de sud.) 2) *Boemia germană* (partea de nord-vest a Boemiei cu ȳinutul Trautenau.) 3) *Moravia germană* (Silesia.) 4) *Boemia* (întreg teritoriul cehic al Boemiei, Moraviei, Silesiei.) 5) *Galiția de vest* (polonă.) 6) *Galiția de est* (partea ruténă împreună cu comitatele

rutenesci din Ungaria și partea rutenescă a Bucovinei.) 7) *Transilvania* (cu toate comitatele Ungariei locuite de Români și Bucovina.) 8) *Croația* (cu Dalmația, Istria croată, Fiume și insula Murului.) 9) *Craina* (cu toate împrejurimile slovene.) 10) *Slovacia*. 11) *Voivodina* (teritoriul sêrb al Ungariei de sud.) 12) *Ungaria* (teritoriul maghiar) 13) *Secuimea* (părțile maghiare din comitatele Treiscaune, Ciuc, Odorhei cu părțile maghiare din Murăș-Turda, Tërnavă mare și mică.) 14) *Trento*, 15) *Triest* (cu Gorizia și Triestul italian). — Bosnia și Herțegovina ar rămâne deocamdată în starea de aȳl ca teritoriu ocupat.

Cartea are și o hartă, în care se arată periferia și granițele nouelor state. Transilvania, adecă teritoriul locuit de Români din monarhia noastră, va fi unul din statele cele mai mari.

Statele acestea naționale, afară de afacerile comune de astăȳi ale imperiului, cari s'ar mai estinde și asupra legislației civile și penale, asupra căilor ferate, a poliției sanitare și veterinare și încă câteva resorturi — sunt autonome, având constituția, legislațiunea și guvernul propriu și limba proprie de stat.

Se nasce întrebarea, ce se va întâmpla cu părțile răslețe aparținătoare altor națiuni alătore în statele acestea naționale? Se vor uni, d. e. cu noi Sașii, cari am forma o enclavă neînsemnată în Ardealul românesc. Autorul nu rămâne dator cu'n răspuns mulțumitor. »Chiar și pentru aceste resturi din naționalitățile cele mari«, ȳice el, s'ar puté găsi mijloce pentru a le ocroti de desnaționalizarea forțată. În privința Sașilor și a enclavelor de Șvabi din Bácska, lângă Budapesta, în Banat etc. s'ar lua următoarele dispoziții: 1) Toate drepturile acordate de legea naționalităților de la 1868 și cari au fost desconsiderate de guvernele maghiare, vor trebui lărgite, clar circumscrise și garantate. 2) Va trebui să li-se acorde o reprezentanță națională potrivită în parlamentul statului respectiv. Va trebui să li-se dea cu un cuvânt autonomia națională. Și în proiectul său de constituție Popovici ia în ș-ul 25 drept condițiune, pe care va trebui să-o implinescă fiecare stat punctul următor: »Statele naționale, în sinul cărora se află minorități recunoscute ca naționalități străine, trebuie să garanteze scutul aceloră prin măsuri liberale, ce se vor precisa exact.«

Cele cincispredece state unite din Austria-mare vor avé un parlament comun central analog cu »Reichstagul« german, apoi un senat și un guvern imperial, compus din 42 delegați ai statelor naționale. În fruntea acestui guvern ar fi un cancelar imperial. — În detaliuri încă se acomodează constituția modelului german. Limba internațională de înțelegere a acestui stat federal va fi limba germană.

Proiectul viitorului stat federal al lui Popovici crede »Sieb. D. Tageblatt« a' răsturna prin afirmarea, că Maghiarii nici odată nu vor îngădui a-se sfîrta astfel

teritoriul statului, că vor preferi a-și vârșă sângele, decât a-se învoi la astfel de schimbări mari și chiar de ar succede a-i înghienunchia pe Maghiari și a-i sili să se supună după lupte înfricoșate, ei în veți vor purta în inima lor simțul de a-și răsbuna și a-și recăștiga ce li-s'a luat. Cu prețul acesta însă nu e permis — esclamă »Tagbl.« — a-se rezolvi marea problemă a monarhiei noastre.

Din punct de vedere special sășesc »Sieb. D. Tgbl.« nu se increde de loc în cuvintele frumoșe despre scutirea națională a enclavelor sășesci din Transilvania, și ȳice că din ziua când ar intra în viață »Marea Austrie« și »Transilvania« d-lui Popovici, Sașii ar fi pierduți.

În fine ȳiarul sășesc vorbește de oprirea cărții lui Popovici pentru Ungaria de către guvernul unguresc și e îngrijat, că această carte va fi exploatăată în contra naționalităților, va fi citată ca dovadă că ele în adevăr ar umbra cu ideia de a îmbucătăți Ungaria ș. a., grije, care de altfel, după experiențele de până acuma, pare cu totul superfluă, de6rece și fără cartea lui Popovici de ȳeci de ani naționalitățile, neluând afară pe Sași, au fost mereu susționate și învinuite de șovinisti, că vor să dismembreze Ungaria, și altele de aceste.

„Cuvânt către alegătorii români, sêrbi și slovacl.“ În 12 l. c. foștii deputați din clubul naționalist dietal au avut o consfătuire, în care s'a stabilit și s'a primit textul unui „cuvânt“ către alegătorii români, sêrbi și slovacl.

Cuvântul acesta, subscris în numele clubului de T. Mihali ca președinte și de Milan Hodzsa ca secretar, se va tipări și împărți pretutindeni între alegători. În el foștii deputați activiști vréu să justifice purtarea clubului în decursul crizei. Ei spun în el, că timp de un an până la disolvarea parlamentului nu li-s'ar fi dat posibilitatea să-și afirme „punctele lor de mănecare și creșul lor politic“. Ei vèd garanția îmbunătățirii situațiunei interioare în introducerea și în chezașia sufragiului universal și a egalei îndreptățiri a naționalităților. Vorbind apoi de criză ȳic, că n'au putut să se afirme față cu ea, fiind puțini la număr și nevoind de altă parte să se amestece, mai ales după ce nici corôna, nici coaliția și celelalte partide maghiare nu i-au crestat măcar.

După această „cuvântul“ cercetând cauzele și isvorul crizei ajunge la concluziunea, că întreg sistemul politic inaugurat în urma pactului dela 1867 eschide pe toate terenurile vieții de stat chiar și ideia egalei îndreptățiri a naționalităților și a egalității de drept în genere. Politica internă din ultimii 40 de ani a făcut cu nepuțință masselor mari ale poporului acui-

rarea și esercitarea drepturilor politice și ajungerea la o bună stare social-economică. Această nedreptate trebuia să se răsbune. De aceea, ȳice, pretindem lecuirea rețelor și-o pretindem în interesul statului, al poporului și al dinastiei.

Clubul naționalist își exprimă apoi bucuria, că Majestatea Sa s'a pronunțat în favorul introducerii sufragiului universal și protesteză contra restricțiunilor ce le conține cu privire la naționalități proiectul guvernului. În fine enunță, că „pop6rele de naționalitate nemaghiară ale acestei țeri“ nu vor abȳice nici-odată de drepturile lor, ci pretind asigurarea lor „în baza legilor constituționale“.

Catastrofa de la Courrières.

Catastrofa de la Courrières, despre care am scris în numărul trecut de Duminică, a înduoșat toate inimile și cum se nu le fi înduoșat, când au auȳit că, dintr'o dată și-au perdut viața 1500 de 6meni voinici și biruitori de muncă și pe urma lor au rămas atâtea vèduve și orfanii? Șese mii de copii au rămas fără tată în urma acelei catastrofe. 6menii cu dare de mână s'au grăbit să trimită ajutoare. Parlamentul francez a votat o jumătate de milion de franci, împărați și regi, precum și capitalele țerilor au trimis de asemenea ajutoare. Papa a trimis episcopului din Arras, care a prohodit sutele de 6meni de odată, suma de 20.000 franci; orașul Viena a votat 10.000 franci; regele Carol al României 5.000 franci și așa mai departe încât s'au adunat deja milioane. Însă chiar de se va asigura s6rtea vèduvelor și orfanilor, soții și tătânii cine îi va puté restitui?

Mare mirare a provocat apariția salvatorilor germani la Courrières. Fără de ei nici până astăȳi nu s'ar fi scos nici un cadavru din mine. Cu ocaziunea această s'a vèdute cu cât stau mai pe sus inginerii de mine germani și cât de bine îșiht ei organizați. Francezii au rămas cu gura căscată, când au vèdut ce pot să facă acei salvatori. Și erau numai 18 de toți sub comanda unui căpitan. Foile franceze descriu pe larg aparatele ce le p6rtă salvatorii cu sine și prin ajutorul cărora ei pot să lucreze césuri întregi în fumul cel mai mare și aerul cel mai stricat. Greutatea aparatelor este de 24 kilograme, va să ȳică cam cât este greutatea ce o p6rtă un soldat de ai noștri fără pușcă. Salvatorii duc cu sine și nisce ș6reci albi. Acești ș6reci încep să fie neliniștiți și să se agite, când se aproprie primejdia de a fi asfixiați (nădușiți), și salvatorii avertisați iau măsuri de scăpare.

Cei 18 salvatori germani, în 6ra când au sosit la mine, s'au și apucat de lucru. Ei s'au împărțit în două echipe și fie care lucrea câte 6 césuri necontenit, adunând trupurile minerilor și punându-le pe rid-

Spre Ost zărim valea Ischl și înderétul ei piscurile munților taurici. Spre Sud se întinde grupa mărétă a muntelui Dachstein cu piscurile sale majest6se și câmpurile de gheceri, până departe în Carintia. Spre Vest vedem muntele Watzmann și platoul bavarez, de pe care scrișese mai multe lacuri. În total se vèd de pe Schafberg 14 lacuri.

După ce ne-am săturat de-a admira natura, am mers la otele ca să mâncăm ceva. Aci am scris câte-va ilustrate, apoi am coborît pe același drum muntele, am trecut 6rași cu vaporul peste lac și am plecat mai departe cu trenul. Acesta duce tot pe lângă lac până la stațiunea St. Gilgen, situată la marginea nordică a lacu-

lui. Și aci veȳi în toate părțile numai vile, restaurante și promenăȳi.

Aruncând dela St. Gilgen încă o privire spre încântătorul lac, în apropierea vilei renumitului medic decedat Billroth, l'am părăsit pentru de-a intra într'o pădure umbr6să. Indată apoi am sosit la stațiunea Hùllenstein, în apropierea căreia se înalță pe un delușor castelul cu același nume, lângă care se întinde un lac mic negru numit Grottensee. De aci drumul duce prin câte-va tunele din cari ieșind de-odată ne-am trezit la marginea altui lac minunat numit Mondsee. Imediat pe lângă marginea lacului, pe un drum tăiat în stâncă, trenul ne duse mai departe, trecând prin stațiunile Scharfing și Plom-

berg până la St. Lorenzen, de unde apoi cu un alt tren local am mers la orașelul Mondsee, unde ne-am hotărît să stăm vr'o șeptemână.

Mondsee este un orașel plăcut și curat, situat la marginea nord-vestică a lacului cu același nume. În centru are o biserică pompoasă, în apropierea căreia se află castelul familiei princiare Wrede. Împrejurul localității în toate părțile se înalță vile frumoșe și drăgălașe.

Castelul a fost odin6ră abăție benedictină, fundată la 748 de ducele Bajuvarilor: Utilo II. Mai târziu a devenit gimnasiu cu patru clase, 6r la 1792 a fost desființat și edificiul împreună cu moșia estinsă a donat6 Napoleon I. mareșalului

Wrede, ca recunoștință pentru meritele sale militare. Astăȳi familia Wrede are pe acea moșie o lăptărie și brânzărie renumită.

Odorul orașelului Mondsee este însă promenada sa de tei seculari, cum nu vede omul nicăiri. Peste tot în jurul orașului și prin pădurile apropiate se află foarte mulți tei, dintre cari mai ales pe unul îl admiră toți călătorii: se află lângă o biserică pe dealul Mariahiifberg și se ȳice, că ar fi peste 1000 ani de bêtân.

Pentru situația sa idilică lângă lacul domol și călduț și pentru împrejurimea romantică, însă mai tăcută decât în celelalte localități din Salzkammergut, orașelul este foarte cercetat de 6speți, cari mai

Sirolin

delaturăȳă: tusa, flegha asud6rea de noapte.

Cei mai numeroși profesori și medici îl prescrișăilnă
contra morburilor de plumăni, catar, tuse măgărescă, scrofule și influență.

Se vè feriți de imitație, de aceea să se cêră: *Fachetarea originală „Roche“*

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel Helveția (Schweitz).

„Roche“

Se capétă cu prescriere medicală în farmacii, **Sticla 4 cor.**

cător, ca să fie scose la lumină. Ei aveau mânuși de cauciuc în mâni, ca să nu fie otrăviți prin trupurile intrate în stare de putrediciune. După șese ore de lucru echipa se odihnește și este înlocuită de cealaltă.

Un diarist i-a întrebat, dacă nu li s'a întâmplat să fie vr'odată primejdii. Nu, au răspuns ei, noi n'am avut nici odată vr'un accident, dintre șoreci însă mulți au perit.

Cum sunt aparatele lor, prin cari se asigură contra asfixiării?

Descrierea acestor aparate este foarte complicată. Ajunge a spune, că ei poartă cu sine oxigen în butelii de oțel, cari se pun în legătură cu nările. Nasul este izolat de aerul dinafară cu o acoperitoare de metal. Pentru ca cineva să poată face parte din trupa de salvatori, trebuie să fie mîner (băiaș) de cărbuni de profesieune, și să fi fost și soldat, pentru că organizația este militară.

La noi — spunea unul dintre germanii acestia — sunt 25.000 de mineri, d'ér o catastrofă ca cea de la Courrières n'ar fi cu putință, fiind-că la noi toate sunt mai bine combinate de cât în Franța. În cazul cel mai grav, dacă s'ar întâmpla să fie 40 — 50 morți. Sistemul nostru de ventilațiune este mai perfecționat, galeriile din minele germane au o înălțime de câte 2 metri, pe când în Franța am văzut că trebuie să ne tărâm gârboviți prin cele galerii. Apoi la noi nu se întrebuintează de cât lampe electrice, pe cari lucrătorii nu le pot demonta. Noi lucrăm la o adâncime de 900 metri, pe când francezii nu se coboră de cât la 300 metri. Francezii sunt înderțul nostru cu cel puțin 60 ani. Inginerii francezi știu multă carte, au însă puțină practică și sunt prea tineri. I-am invitat să vie să vadă cum sunt aranjate la noi minele.

Lucrătorii de la Courrières și împrejurime s'au pus în grevă și cer urcarea salarelor. S'au făcut demonstrațiuni și miile lucrătorii au defilat cu stégul roșu pe dinaintea cimiterului, unde sunt înmormântați cei ce au perit în mine.

Convocare.

Adunarea generală ordinară a „Asociațiunii pentru sprijinirea învățăcelor și sodalilor români meseriași din Brașov”, se convocă prin această pe ziua de 19 Martie v. (1 Aprilie n.) a. c. la orele 3 p. m. în localul asociațiunii din Strada Orfanilor Nr. 4.

Sunt invitați a lua parte la această adunare toți membrii asociațiunii, precum și binevoitorii și sprijinitorii ei.

Programul: 1. Deschiderea adunării prin prezidiu. 2. Alegerea unei comisii de trei membri pentru verificarea protocolului adunării. 3. Raportul comitetului pe anul de gestiune 1905. 4. Raportul cassei pe anul 1905. 5. Raportul comisiei

externe despre censurarea socotelor pe anul 1905. 6. Alegerea unui nou comitet pe un period de 3 ani. 7. Alegerea unei noi comisii externe pentru censurarea socotelor pe acest timp. 8. Votarea bugetului pe anul 1906. 9. Eventuale propuneri și după aceea închiderea adunării.

Nota: Coform art. XVIII al statuteilor asociațiunii „vol și drept de alegere activ și pasiv au numai membrii ordinari, fundatori și prolegători (art. VI. lit. a, b, c) dacă vor fi plătit taxa, ceilalți membrii au numai vot consultativ”.

Brașov, 4/17 Martie 1906.

Petru Pop,
președinte.

Din Brad.

— Martie 1906.

Reuniunea I. de înmormântare a locuitorilor Români gr. or. din Brad în 11 l. c. și-a ținut a doua adunare generală ordinară. A fost bine cercetată atât din partea inteligenței, cât și a meseriașilor și a economilor.

Președintele Vas. Boneu a deschis adunarea prin o vorbire însușitoare. A arătat greutățile, ce a întâmpinat cu întărirea statutelor compuse pe baza statuteilor altor reuniuni existente pe la 1894. Statutele acestei reuniuni abia au fost aprobate în 1903 în Decembrie.

Președintele a făcut evidentă însemnătatea unei atări societăți umanitare, a arătat scopul ei măreț atât din punct de vedere religios-moral, cât și din punct de vedere material.

Prin cuvinte simțite a pus la inimă fie-cari membru, să se intereseze, ca de binele său propriu, de progresarea reuniunii, să se nădărnicească a convinge pe prietini și cunoșcui de binefacerea unei atări societăți, a-i îndemna a se înscrie și prin această a înmulți numărul membrilor și a avea reuniuni.

A arătat mai departe, că această societate în timp de 2 ani, de când viază, — și-a revărsat până la 11 Martie a. c. binefacerea ei asupra a 18 familii necăjite, lipsite de mijloace materiale pentru de a-și petrece la odihna veșnică pe rudele lor în modul convenit obiceiurilor și legii noastre creștinesci.

Adunarea a decurs în ordine exemplară obișnuită.

Raportul anual al direcțiunii constată, că cu înscrierea de membri merge tot așa de anevoios, după cum a mers cu întărirea statuteilor. Causa e de o parte neprecizarea țăranelui, când și cu sila vr'ei a-i face bine nu se învoiesc, de altă parte perseverarea în acea credință greșită, că precum a fost îngropat tata m'eu vor îngropa și pe mine, ăra alții riposteză, că d'ora am eu cu ce să mă îngropă ș. a. m. d.

Nu înțeleg cei mai mulți, pe lângă toate deslușirile date, că numai punând umăr la umăr bogat și sărac putem duce un lucru la bun sfârșit.

Asta e cauza, că numărul membrilor abia cu finea anului 1905 s'a completat după cum pretind statutele. Așa în anul 1904 s'au înscriș și plătit toate taxele numai 246 membri, ăra în anul 1905 s'au mai înscriș și au plătit taxele încă 61 membri. Din aceștia au murit până în prezent

18; 6 în 1904; 9 în 1905 și 3 în 1906. Cu finea anului 1904 au fost 240 membri, ăra cu finea anului 1905 au rămas 292 membri. S'au solvit ezirelor după 18 morți până în prezent suma de 1874 cor., o sumă considerabilă decât luăm, că numărul de 300 na fost de loc complet.

Cu toate aceste e speranță, că numărul membrilor se va spori mereu, mai ales după-ce într'egă inteligența română din Brad dela început și a dat sprijinul spre întărirea societății, îndemnând prin această și pe alții să facă asemenea.

Din raportul casarului se constată, că averea Reuniunii face cu finea anului 1905 în bani gata depuși la „Crișana” suma de 902 cor. 79 fil. față de anul trecut 1904 este un creșcământ de 417 cor. 22 fil. Pozițiunii transitorii 457 cor. 80 fil. Dându-se posibilitatea de a încasa și această sumă, atunci averea reuniunii — în care e cuprins și fondul de rezervă în sumă de 186 cor. — ar fi suma de 1360 cor. 59 fileri.

Cu cetirea raportului comitetului de supraveghere și cu alegerea unui membru în comitetul de supraveghere s'au eschauriat obiectele puse la ordinea zilei. S'a aprobat raportul direcțiunii și casarului pe baza raportului comitetului de supraveghere și s'a dat absolutor atât direcțiunii, cât și casarului pe anul 1905.

Bibliografie.

În editura librăriei H. Steinberg București a apărut un op foarte important pentru învățământul primar, care trată despre cea mai bună metodă în predarea cunoștințelor elementare din toate ramurile de învățământ. Acest op intitulat „Educație și învățământ” a apărut în 3 volume mari de câte 500 și 800 pagini, format quart și trată: volumul I. „Despre metoda limbii române”; volumul II. „Despre metoda matematicii”; ăra volumul III. „Despre metoda Istoriei și Geografiei”. Autorul este D-l Ch. N. Costescu, directorul școlii de băeți „Enăchiță Văcărescu” din București, fost revisor școlar și autor a mai multor cărți didactice prețioase. Autorul descrie în prefața vol. I. scopul acestui volum și ține între altele:

„Se recunoșce unanim, că școlă primară este solida p'etră de fundament, pe care s'a înălțat și d'apururi se va înălța somptuoasă clădire a puterii de viață a poporului. Ea scutură peste mii și mii de tinere suflete sentimente frumoase, gândiri călăuzitoare pe bune cărări.

La noi unde copilul găsește puțin de învățat în preajma căminului părintesc, școlă primară are greaua sarcină d'a îndeplini ceea ce familia nu a fost în stare să îndeplinească. Învățătorul, care are marea misiune d'a forma generațiunii, trebuie să fie om cult, el trebuie să fie depositarul unei comori de gândiri, pentru ca să aibă de unde proiecta rațe de lumină asupra micului său auditor. Acesta recere însă o pregătire consciințioasă făptuită înainte de-a pași pragul școlii. În cele mai multe casuri pregătirea constă din răsfoirea pe zorite a capitolului din sumara carte a școlarului și... sufletele, cari îl așteptau însetate și se recoreșc cu învățătura lui întinsă și se le desvôlta cu meșteșugul lui de iscusit educător, sunt supuse aceluiaș

despotism al școlii din trecut, d'a debita paragrafele din carte său de a le auți recitându-se.

Școlarii aceștia, copii ai unor părinți neluminați, își vor manifesta în largă arenă a lumii toate slăbiciunile creșterii și toate neajunsurile învățăturii.

Neîndoelnic, că o cauză a acestei stări de lucruri este și seceta unei literaturii pedagogice. Sporesc pe fie-care an bibliotecile pentru ocrotirea animalelor, pentru creșterea vitelor, pentru cultura vermilor, pentru îmbunătățirea plantelor și... pentru tiparul după care se tornă în școlă și în familii mintea copilului neamului nostru, câte bibliotecă cunoșcui?

Am urzit și întocmit deci această lucrare pentru corpul didactic primar etc.”

Aceste prețioase opuri costă: volumul I și al II-lea 5 lei, ăra al III-lea volum 7 lei plus porto postal de 72 bani la toate 3 opurile. Se poște procura și prin tipografia și librăria A. Mureșianu.

Dr. George Maior, vol. V. Ippologia său Zootechnia specială a calilor, 18½ côle de tipar cu 60 figurî în text. Costă 5 lei.

Vol. VI: Creșterea și prășirea porcilor, 10 côle cu 35 figur costă 3 lei. Se află de vîndare la tipografia și librăria A. Mureșianu, Brașov.

ULTIME SCIRI.

Sibiu, 21 Martie n. Comitetul central al „Asociațiunii” a ținut alaltăeri s'era ședință plenară, fiind la ordinea zilei rescriptul ministerial solicit Duminecă, prin care guvernul ungar interdică „Asociațiunii” de a participa la aranjarea și înzestrarea expoziției etnografice în pavilionul anume clădit pentru Români din Ungaria pe teritoriul expozițiunii române generale din București, ce se va ține în anul acesta, adăugînd că Românilor din Ungaria li-se permite a expune numai în pavilionul ce se va clădi acolo pentru statul ungar. Aflu, că rezultatul constăturii a fost, că comitetul se vede nevoit a se supune ordinului de oprire al ministrului, arătînd însă tot-odată, că îl află cu totul neîntemeiat și jignitor pentru „Asociațiune”.

Budapesta, 22 Martie. Ministrul de interne prin ordinul său nr. 31100 introduce restricțiuni în privința expeditiei diarelor. Intre acestea se cuprinde și interdicerea de a-se mai trimete diarele direct la tren spre a fi expediate cu posta ambulantă.

Budapesta, 22 Martie. Ministrul de agricultură n'a aprobat contractul de vîndare a pădurilor săsesci numite a celor șapte județi, pe motiv, că alte firme au oferit ulterior mai mult și afară de aceea nu s'au observat prescripțiunile legii despre exploatarea pădurilor.

Plînge-o fată.

Plînge-o fată la isvor,
Plînge și oftază, —
Lacrimile-i curg șiroi
Luna-o arginteză.

Șade tristă pe un trunchi
Fața n' palmî îngropă,
Buclele-i în valuri cad
Tremură pe apă.

Fete vin înspre isvor,
Și flăcăi și cîntă;
Ea nu-i vede, ci oftînd,
Lacrimile și svîntă.

Se ridică tresărind
Și își ia ulciorul,
Pe poteci dispăre-apoi
Singură cu dorul.

Emil A. Chiffa.

ales doresc liniște. Intre aceștia am observat chiar și Maghiari, cari se vede, nu se forosec aci așa mult de Nemiți. Locuitorii orașelului sunt foarte religioși, aproape la fie-care case veđi de-asupra porții câte un sfânt și chiar și prin păduri sunt ridicate cruci. De jidanî nicăiri nicî pomenire. Cu toate acestea crîșme sunt multe și în ele se adună burghezii s'era la povești și joc de cărți.

Îndată a doua zi, după ce mai întâiu am asistat în biserică la esamenul de religieune al școlarilor din localitate, am plecat cu tovarășul meu la plimbare, ca să cunoșcem ținutul dimprejur. Am mers cale de vre-o două ore până la lacul Zeller See bogat în pesci și proprietatea a cinoi țărani. De aci am întors peste nisce coline frumoșe, pe cari stau împrăsciate casele massive ale țăranelor cu moșia comasată împrejurul casei. Veđi economie de model în toate părțile, ăra casele par a fi adevărate castele. Ne-am apropiat de câte una, am intrat în șuri și grajduri și am admirat vitele frumoșe, de cari era

apropo mai bine îngrijit decât de omeni. Țăranii, locuind singuratici și împrăsciați, sunt deprinși să tacă, așa că abia își răspund la ceva întrebare. Am veđut la ei boi și vaci de rasă minunată, cai scumpi: câte 600—800 cor. unul, găini mici și pomi bine cultivați. Una însă o au și ei, ca și țăranul nostru: gunoiul zace imediat lângă casă, aproape sub ferestră; numai căt nu-l întrebuintează ca masă compactă nici-odată, ci îl subție cu apă și apoi ca lichid îl cară în buți mari pe locuri și așa gunoiesc cu el.

Intr'una din zilele următoare am mers în cimter. Ne-a impresionat adenc grija deosebită, ordinea și curățenia ce o veđi în toate părțile. Se vede, că pietatea față de cei morți este mai mare decât la noi, căoi nu veđi nicăiri vr'un mormânt neglijat, chiar și cei săraci se nisuesc să-și manifesteze iubirea și stima față de iubiții lor răposați.

Pentru a gusta frumșețile lacului Mondsee, am ales o zi caldă și senină și după-ce am luat o bae în lac, am urcat

vaporul, care circula pe el. Cu acesta am plutit mai întâiu la stațiunea Plomburg cu vilele șale romantice situate la piciorul stîncii uriașe Drachennand. De aci am trecut apoi la Scharfling, o stațiune de cură foarte plăcută și mult cercetată. Jur împrejur se întind păduri vechi de brad și de molid. Dela Scharfling am tăiat lacul de-a curmezișul și am tras la stațiunea pitorească Pichl-Anhof, ascunsă în păduricea de lângă țărmul lacului. De aci se vede mai impunător muntele Schafberg. În fine după 2 ore am ajuns la stațiunea See dela virful sud-ostic al lacului. Aci asemenea se întind pe lângă lac, restaurante, vile, stabilimente de băi etc. și tot aci se veđ urme de locuințe pe apă ale omienilor, cari au trăit în timpuri preistorice.

Tot aceeași cale am făcut'o apoi îndărăt spre orașelul Mondsee, admirînd în toate părțile frumșețile naturale și lacul verde cu pescii săi aurii și argintii.

ECONOMIA.

Cucuruzul.

— Fine. —

Până când deci nu ne vom convinge despre un metod mai bun de cultură, ca cum e acela, pe care-l deprindem acum, să nu ne abatem de la el. Se căutăm numai, ca cu prilejul sămănăturii să alegem cât se poate mai bine cucuruzul de sămânță din tutele cei mai mari și mai frumoși. Pe aceștia să-i alegem bine încă de pe tómnă cu prilejul desfăcutului, să-i lăsăm cu foi, ca să se pótă împleti în cosițe. Cosițele aceste ale cucuruzului de sămânță, să le acățăm pe la cătușile podurilor, ca să se pótă svênta bine, până când dă gerul cel mare. Primăvara, când desfacem cucuruzul de sămânță, se grijim ca vêrfurile tuteilor, cari conțin bône ceva mai mărunte, să le desfacem de o parte și numai mijlocul și partea din jur să le desfacem pentru sămânță.

În legătură cu sămânța stă și sămânatul. Se grijim ca acesta încă să se facă după cum îl cere clima și împrejurările locale. Astfel pe unde pământul e bun, să-l sămânăm cu mașina de sămânat, pe unde acela e mai sterp și sêrac, să-l punem cu gunoii și în cuib, ér pe unde e costiș să-l sămânăm din mână împrașciat. După sămânat să avem de grijă, că sămânța de cucuruz într'un timp princiós trebuie să încolțescă și rêsără în decurs de 10—12 zile. Dêcã cumva nu rêsare în timpul arătat, să căutăm sămânța și s'o înlocuim cu alta prospêtă înmuiată și încolțită de acasă.

După-ce cucuruzul sămânat a rêsărit tot bine, așa încât se pot vedé sirele lui, putem cerca și noi în economiile cele mici, ca să le grăpăm înainte de săpă, când adecã vedem, că și timpul ne ajută órecum la acéstă lucrare. Prin grăpat nu numai că se mai țêrinéză pământul, dêr se mai rup și o multime de rădêcinii și burueni, cari rêsar deodată cu cucuruzul. Afară de acéstă apoi chiar și săpatul se pôte face după aceea cu mai multă ușurință, ca atunci când pământul nu e grăpat de loc.

Să fim cu o deosebită băgare de sémă și la acea împrejurare, ca firele rêsărite să fie tot la o depărtare anumită unele de altele. Astfel în pământul mai bun, le putem lăsa și ceva mai dese, căci de regulă și așa tóte rodesc, dêr în cel sêrac și mai sterp să nu le lăsăm mai dese, ca de 30—35 cm. unul de altul. Dêcã vedem, că la rădêcinile firelor de cucuruz, după ce cresc mai mari, se ivesc și așa numiții „pui de cucuruz“, pe aceia să-i rupem și depărtăm de acolo fără amânare, de óre-ce ei încă sug o parte însemnată din nutremântul acelora și astfel le pot împiedeca în creșterea și dezvoltarea lor regulată.

Pe unde se mai cultivă printre firele de cucuruz și alte plante, precum sunt: fasolea, mazêrea, bostanii, cânepa de tómnă ș. a. să îngrijim, ca firele plantelor respective să nu fie în mijlocita apropiere cu a celor de cucuruz, ci la o depărtare cuvenită. Pe unde aflăm fire molipsite de taciune, care une-ori se devóltă într'o mêsură mai mare, să le tăiem și astupăm fără amânare în pământ, de óre-ce din acelea se pot molipsi și cele sănêtoșe.

Cu deosebită băgare de sémă trebuie să mai fie economul nu numai la sămânatul, ci chiar și la săpatul cucuruzului. Timpul cel mai potrivit pentru săpatul cucuruzului este atunci, când pământul nu e nici

prea môle, dêr nici prea tare, ci se află în gradul de mijloc între umeđelă și uscăciune. A săpa cucuruzul când e prea môle, nu numai că nu e folositor, dêr pôte deveni chiar stricăcios, de óre-ce pământul prea môle silesce aerul să ese afară dela rădêcinile firelor, apoi împedecă lumina și căldura de a puté străbate la rădêcinile aceluia, așa că în cele din urmă numai ce vedem că se îngâlbinesce și pierce.

Deși partisanii sistemului american de cultură susțin, după cum am vêdut și mai sus, că adunatul țêrinei pe lângă firele de cucuruz la săpatul din urmă nu ar fi de neapărătă trebuință, totuși pe la noi se recomandă, ca acela să se deprindă și mai departe, de óre ce moșinóele acelea de țêrină totuși țin de un bun razim pe lângă fire, ca dêcã acelea ar lipsi; cum se adună moșinóele acelea din pământul cel lucrat dela suprafață, conțin în sine cel mai bun nutremânt, pe care-l află firele de cucuruz mai la un loc, ca într'un blid așa dicând; mai departe moșinóele acelea pot să rețină timp mai îndelungat umeđelă de lipsă pentru firele de cucuruz; în sfârșit moșinóele acelea mai ridică óre cum și locul pe lângă firele de cucuruz, așa că plouând timp mai îndelungat, apa nu stă tocmai pe lângă firele de cucuruz.

Cu privire la răritul cucuruzului, se susține pe unele locuri, că firele trebuie să fie așa de departe unele de altele, încât „se pótă dormi o viță între ele“. Răritul acesta se practiséză mai cu sémă în unele economii mai mari, unde, după cum am dis, nu se întrebuintéză sapa de mână, ci locul se săpă în lungul și latul tot numai cu mașina de săpat. În părțile nostre însă se susține „că depărtarea dintre sirele de cucuruz să fie între fire“. Dêr nouă ni-se pare, că în pământurile mai bune chiar și așa cucuruzul e cam rar. În privința acéstă mai bine ne putem îndrepta, după împrejurările locale și deprinderea, ce trebuie să o aibă fiecare econom la cultura cucuruzului.

Dêcã pe lângă altele, vom ține cont și de aceste câte-va cerințe la cultura cucuruzului; dêcã binecuvântarea cerului încă nu ne va lipsi; atunci putem fi siguri, că și pe lângă sistemul nostru de cultură putem dobândi cele mai îmbelșugate róde de cucuruz.

Ioan Georgescu.

Bucatele anului 1905.

De curând a apărut raportul oficial al ministeriului de agricultură despre producțiunea bucatelor în Ungaria în anul 1905.

Din acest raport estragem următoarele date:

În întregă țera au fost sămânate cu cele cinci principale soiuri de bucate, (grâu, sêcară, orz, ovês și cucuruz) un teritor de rotund 15 milioane jugăre castrale.

Din aceste 15 milioane jug. s'a secerat: grâu de pe 5 milioane 938 mii jug.; sêcară de pe 1 milion 828 mii jug.; orz de pe un milion 795 mii jug.; ovês de pe 1 milion 767 mii jug., și s'a cules cucuruz (porumb) de pe 3 milioane 690 mii jugăre.

De pe aceste ținuturi s'a adunat în total: grâu 42 milioane 867 mii măji metriche; sêcară: 12 milioane 838 mii măji m.; orz: 13 milioane 596 mii măji m.; ovês: 11 milioane 323 mii măji m. și cucuruz 23 milioane 888 mii măji metriche.

Mai mult grâu s'a produs în unghiul Murêș-Tisa (10 milioane măji), apoi între Dunăre și Tisa (9 milioane măji); mai multă sêcară s'a produs în drêpta Dunării (4 milioane măji), apoi între Dunăre și Tisa (3 milioane); mai mult orz s'a produs în drêpta

Dunării și în stânga Dunării (câte 3.5 milioane măji); ovês s'a produs mai mult în tre Dunăre și Tisa (2.5 milioane măji) și apoi în drêpta Dunării (2 milioane); cucuruz s'a produs mai mult în unghiul Tisa-Murêș (peste 5.5 milioane măji), apoi în Ardeal (5 milioane).

Pe câte un jugăr în socotelă mijlocie s'a produs: grâu 7.28 măji metriche (8.34 hectolitri); sêcară 7.06 măji (9.82 hlitri); orz 7.53 m. m. (9.60 hl.); ovês 6.47 măji (14.31 hlitri) și cucuruz 6.48 măji metr. (8.90 hlitri) pe câte un jugăr.

Prețul mijlociu al bucatelor, în decursul anului 1905 a fost la grâu 15.08 coróne; la sêcară 12.49 cor.; la orz 11.80 cor.; la ovês 11.88 cor. și la cucuruz 13.24 cor., pentru câte o majă metrică. („Tov“.)

Cântul în școlă primară.

— Fine. —

Trecem acum la partea privitoare la chipul de învățare al cântecelor în școlă primară.

Fie-care cântec, având textul său, este nevoe ca mai întâiu acesta să fie bine înțeles de școlari. Este foarte rău când se învață în aceeași vreme și poesia și melodia, căci și elevii vor fi păgubiți și învățatorul va avé mai multă bătae de cap. Trebuie dêr ca textul să fie analizat bine, explicat și învățat, ca să nu rămână decăt o singură greutate: aceea de a învêța și musica.

Ca o pregătire a învățării cântecului, va fi foarte bine venită cântarea unora din formulele melodice cuprinse în cântec. Aceste părți caracteristice ale cântecului se vor cânta cu vocale a séu cu silaba la, ușurând astfel într'o mêsură foarte mare înțelegerea întregii melodii.

Se dă apoi elevilor o idee generală asupra cântecului în cestiune, cântându-l cu vocea, întocmai cum ar trebui cântat de școlari. Observăm aici, ca melodia să aibă o întindere potrivită, să nu fie cântată fals, să nu se trăgăneze, să se cânte în mêsură, să se respire unde se cuvine și să se accentueze conform cu cuvintele textului. Melodia se cântă după aceea cu vocea și cu un instrument, fără să dăm voie elevilor a ne urmări, acéstă ca să deosebescă cântecul destul de bine.

Se învață apoi cântecul parte cu parte. Fie-care parte va fi cântată mai întâiu de doi trei elevi din cei mai talentați și după aceea de câte o grupă de 8 elevi, de despărțeminte și în fine de toți elevii. Părțile cântecului se reunesc de învățatori și se cântă apoi de clasa întregă.

Dêcã un cântec nu s'a învățat bine, și acéstă se pôte proba punând la sfârșitul lecției câte un elev, ca să-l cânte, ne mulțumim numai cu o parte a lui. În óra următoare se va învêța și restul cântecului.

În ce privesce bucățile pe două voci, e bine ca acestea să fie deprinse de toți elevii școlii, mai întâiu pentru prima parte, ér partea a doua o vor învêța numai cei anume grupați la acéstă. Dic acest lucru, pentru-că n'ar fi drept ca numai unii elevi să învêțe melodia, — care este partea principală, — pe când alții să scie numai acompaniamentul, séu partea a doua.

Negreșit că învățarea pe două voci presupune și óre-care practică din partea școlariilor. Mai cu sémă la început se va evita pe cât posibil învățarea de câtră tótă clasa a unui cântec pe două voci, ba chiar ar fi de dorit, ca elevii cari forméză partea doua să deprindă partea lor înainte de a se cânta prima parte.

După ce cântecul s'a învățat, se pôte compara cu altele, în privința ritmului și a melodiei. Nu îngăduim elevilor să cânte o melodie óre-care până n'o sciu desêvêrșit, căci altfel riscăm să se obișnuiască a cânta greșit.

Se scie că cântarea nu se va folosi numai în óra de musică, ci și ca un mijloc de recreație la jumêtatea lecțiilor celorlalte, ori-când credem că școlarii sunt obosiți. Atunci un cântec este foarte bine

venit și cunoscințele ce urméză vor fi ascultate cu plăcere. Trebuie însă, ca să lăsăm pe copii a sfîrși tóte părțile cântecului, căci în altfel vor fi nemulțumiți și vor urma să cânte și după ce le-am făcut semn să tacă. Vom mai folosi cântul și cu prilejul jocurilor gimnastice, când o parte din ei se jócă, ér altă parte cântă.

E rău obiceiul de a pune pe elevi să se jócă și să cânte în aceeași vreme, căci ar obosi foarte repede. Fac excepție însă marșurile, pentru cuvântul că-i obișnuesc să mêrgă în ordine unii după alții, dêr și la ele nu trebuie să trecem mêsura.

Mai adăugăm, că e nevoe să obișnuim pe școlari să cânte natural, fără să degereze în tipăt séu strigăt și fără să cânte din gât séu pe nas. Le vom atrage de timpuriu atenția asupra părților, cari trebuie cântate mai tare, séu mai încet, pentru a face astfel cântecul să fie cu adevêrat frumos.

Să ținem séma, că atunci când vocile școlariilor sunt în schimbare, să le menajem; ba încă să le interdicem de a mai cânta, spre a nu-și pierde timbrul și intenșitatea vocilor.

În sfârșit să nu uităm, că — întocmai ca la celelalte desterități, — este necesar a deprinde pe elevi cu o ținută frumoșă, atrăgându-le des atenția asupra acestui lucru.

Ținta noastră din punct de vedere național să fie, ca elevii să iuhescă musica și tóte producțiunile geniului artistic român și să deosebescă ceea-ce este bun de ceea-ce este rău. Cu cât vom luera mai mult în acéstă direcție, cu atât ne vom fi îndeplinit mai bine chemarea noastră.

(„Alb“.)

Grig. Teodosiu.

Programul de lucru

al comitetului central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu“ pro 1906 este următorul:

1. Pentru cunoscerea referințelor economice din comune se vor ține întruniri agricole în comunele: Avrig, Nou-săsesse, Șugag, Șura-mică, Săsăuș și Sibiu subarbiul-de-jos.

2. Pentru înaintarea economiei de vite se va aranja a 16-a expoziție de vite de prăsilă împreună cu împărțire de premii în bani, în comuna Săsoiori.

3. Între membrii cu locuința în Gurariului se va sorta o vițea rassa „Pinzgau“ curată, ce se va cumpêra din mijlocele Reuniunii.

4. Cu scop de a înlesni cumpêrarea de vite de prăsilă, comitetul acordă micilor proprietari împrumuturi ieftine, replateabile în rate.

5. Pentru a înainta cultura pomilor: a) în primăvară se vor împărți între membrii pomi pădurești (meri, peri, pruni, vișini, perșeci, etc.);

b) în luna August se va ține în comuna Sibiușel un curs de pomărit pentru învățatorii aplicați la conducerea școlilor de pomi comunale. Participanții la curs vor primi diurne;

c) cu câte un altoi (mêr pătul) vor fi dăruiti membrii cu locuința în Poplaca. Pomii se vor planta în grădina fie-cărui membru;

d) comitetul a procurat 8000 altoi (meri), cari se pun în vânzare cu preț redus;

e) în cursul tómnii se va pune în lucrare captorul de uscat pôme sistem „Cezenille“, ce este zidit în Seliște.

6. Cu scop de a se studia de cei competenți referințele igienice ale țărânului, în comuna Apoldul-românesc se va aranja a 2-a și de Rosalii o expoziție de copii împreună cu premii în bani, prima de acest fel la noi.

7. Între membrii se vor împărți în mod gratuit semințe de nutrețuri măiestrite și se va mijloci pentru obștea noastră procurarea de semințe mai bune și mai ieftine.

Cei împărțșiți în trecut cu pădureți, semințe etc., sunt rugați a face comitetului raport despre experiențele făcute și despre rezultatele obținute.

8. Direcțiunile înșoțirilor de credit săseseci sistem „Raiffeisen“ sunt rugate a face raport despre activitatea lor în 1905. Tot-odată se va luera la înșințarea de asemenea așezăminte.

9. Direcțiunea tovărășiilor agricole

vor fi de asemenea rugate a raporta despre activitatea dezvoltată în 1905. Comitetul va îngriji de alcătuirea de comiții agricole.

10. Se vor împărți galițe de soiu, apoi coșnițe și alte unelte pentru cultivarea de albine.

11. Se va lucra la deservirea școlii practice de economie din Săliște.

12. Adunarea generală se va ține în comuna Bradu.

Igiena ochilor.

Cetim foarte des articole despre chipul cum se ne ferim de diferite bôle de stomac, de plămâni, etc.; d'er numai rar se vorbește despre îngrijirea ochilor și Dumnezeu știe, decât are omul ceva mai prețios decât ochii!

Bôlele ochilor sunt felurite și au felurite cauze; aș vrea să vorbesc ađi despre una, care se socotese de medic, că vine numai din vina noastră: *miopia*.

Förte mulți ómeni sunt „scurți la vedere“, séu „miopi“. Doctorii spun, că nimeni nu se nasce miop și că bôla acesta se datorește condițiilor rele în cari școlarii sunt ținuți a lucra.

Ca dovadă, că miopia se capătă la școlă, se dá următórea experiență. S'au luat la întâmplare elevii din clasa I ai unei școli primare și elevii unei clase primare superioare (ar veni clasa V séu VI) și s'a constatat, că din 106 elevi din clasa inferioară „nici unul nu era miop“, ér din 70 din clasa superioară „11 erau miopi“.

Cari sunt împrejurările ce strică vederea?

Sunt număróse. În primul rând este lumina nefadestulătoare din sală. Când copiii stau într'o sală cu ferestri înguste și réu aședate, sunt siliți să facă sforțări mari, ca să vadă bine; de aici oboséla ochilor, una din cauzele miopiei.

Vin apoi cărțile réu tipărite. De obicei se tipăresce cu cernélă négră pe hârtie albă. Deosebirea prea mare între negreala cernelei și albéța hârtiei obosésc ochii. Mai este apoi și aședarea literelor. Specialiștii dic, că mai puțin réu fac literile mici, decât literile prea apropiate; deci o carte să fie igienică, trebuie să aibă litere nu prea mici, bine înțelese, dér spațiul între litere, între vorbe și între linii să fie destul de mare. Mai e încă ceva: să nu fie liniile prea lungi; deci deocă se dá cărții un format mare, se împartă pagina în două colóne. În fine, hârtia pe care se tipăresce, să nu fie albă, ci gălbuie.

În al treilea rând e cestiunea scrierii. Ori-cine s'a ocupat cu ale școlii știe câte leșbateri au fost în privința scrierii „aplecate“ séu engleze și scrierii „drepte“. Care o fi mai bună? Se făcuse odată două abere: profesorii de caligrafie erau pentru scrierea aplecată; igienistii pentru cea dreptă. Și unii și alții au cuvinte destul de puternice.

Prietenii scrierii drepte dic, că scrierea aplecată obicnuesce pe copil cu o poziție nenaturală, care póte să-i facă așa le réu, încât să-i strimbeze șira spinării. În doctor din Germania a făcut următórea experiență. A fotografiat spatele a două clase de școlarii: într'una se scria drept, în alta aplecat. A văđut astfel, că se țin mai bine copiii cari practică scrierea dreptă decât cei cari practică scrierea aplecată. De aceea formula acestor igienisti este: scriere dreptă pe hârtie dreptă, cu corpul drept“.

Ceilalți spun, că scrierea aplecată este mai frumoasă și mai repede. Aicea au dreptate. Deocă însă ar fi să alegem întru ceea-ce spun igienistii, am dice că mai bine se scrie copiii și mai arit și mai înțet, dér... să fie scutiți de două bôle: miopia și scholiosa.

Am ađit însă profesori de caligrafie, cari susțin, că deocă copiii s'ar deprinde să stea bine în bancă când scriu, nu ar suferi nimic chiar cu caligrafia aplecată.

Am arătat și părerile unora și ale alora, f'ică să mă pot hotări pentru o parte séu alta. Mărturisesc însă, că sunt mai própe de scrierea dreptă, fără a fi duș-

manul celeilalte. În tot cazul aș fi bucuros să mă lumineze alții mai pricepuți decât mine. Radu.

Dări de sémă și mulțamite publice.

Pentru biblioteca „Reuniunii de cétire și cântări“ din comuna Romuli“, a binevoit a dáruí până acuma cărți următorii:

„Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român“, Sibiu, 57 numere din opurile ce apar sub editura „Asociațiunii“. D-l Em. Suciú inv. Măgárei 2-a opuri edate de d-sa: Țiganul în căruță“ și „Anecdote și dialoguri“ D-l Nic. Cárstea, primariu Romuli, 4 opuri: „Robinson Crusoe“, „Isvorul Preceștiú“ și „Minunile dela Lourdes“ de I. Baciú, „Cárțicică cuviósă“ de D. Neaga, „Din primăvara vieții“, poesii de A. Chiffa.

Priméscă marinimosii donatori și pe acéstă cale mulțamitele nóstre cele mai sincere.

Romuli, la 18 Martie 1906.

În numele Reuniunii:

Paul Chita, Teodor Iremieș,
președinte. secretar.

Pentru biserică din Ungra s'au făcut în trecut și cu începutul acestui an următóarele daruri:

Parochianul Nicolae Noaghiu cu soția sa Eftrosina au făcut o fundațiune de 200 cor., cu scopul înfrumșetării interne a bisericei, care de atunci până astáđi se urcă la suma de 332 cor. 92 fl. Parochianul Ioan Noaghiu cu soția sa Viróna au dáruít 40 cor. și au procurat un liturghier cu litere latine dela Sibiu în preț de 8 cor. Cu începutul anului curent parochianul Gheorghe Bontea și cu soția sa Domnica tot în scopul înfrumșetării bisericei au făcut o fundațiune de 200 cor. și véduva Maria Toma născută Neagu soția fostului parochian Ioan Toma au dáruít 200 cor., pentru care sumă a depus obligațiune, ceea-ce s'a și inventariat în averea bisericei, ér în anul trecut din partea Eforiei dela bis. Sf. Nicolae din Brașov-Scheiú am primit din donațiunea fericitului în Domnul Bantoiu un rând întreg de odájdiú bis. S'au mai făcut daruri în anii trecuți din partea mai multor parochieni bunți și cu tragere de inimă pentru biserică.

Tuturora, cărora au făcut aceste donațiuni, le aducem mulțamirile nóstre.

Ungra, în 27 Febr. 1906.

Sofroniu Roșca,
paroch gr. or.

— Cu ocaziunea produțiunii teatrale împreunată cu cântări și joc, aranjată de Reuniunea de musică și cântări“ din Bistra (Munții apuseni) la 1 (14) Ianuarie a. c. a încurs peste tot suma de cor. 294 fl. 56, din cari subtrágându-se spesele de 169 cor. 24 fl., a rémas venit curat 125 cor. 32 fl.

Oferte și contribuiți au încurs dela domni și dómnele: Dumitru Pop, notar 10 cor. 60 b., Dr. Lukács Izso, advocat 5 cor. 80 b., Aurel Ioanette, comerciant 4 cor. 40 b., Teodor Orlea, comptabil 3 cor., Vasiliu Pallade, particular 2 cor. 60 bani, Petru Simu, paroch gr. cat. 2 cor., Iuliu Valter, franzelar 1 cor. 40 b., Hans Binder, farmacist 40 b., toți din Câmpeni. Nicolae Sábău, comerciant 3 cor., Sebastian Ciapa, învățător 1 cor., Vasilie Nicórá 1 cor., toți din Lupșa. Constantin Gothișel, paroch gr. or. Certege 2 cor., Eufemia Dr. Caian 1 cor., Isidor Butnariu, paroch gr. cat. în Roșia 2 cor., Nicolae Ungurean, preot Mușca 1 cor., Iuliu Poruț, protopop onorar, Bistra 1 cor. și Avram Napáu, candidat de preot, Sohodol 1 cor.

Priméscă și pe acéstă cale sincerele nóstre mulțamite, toți acei domni și dómne, cari atât cu prezența, cât și cu obolul domniei lor au ridicat succesul și moral și material al produțiunii nóstre.

Bistra, la 6 Februarie 1906.

Alexandru Papiu, Romul Marcu,
președinte. cassar.

Teodor Achim,
controlor.

MULTE ȘI DE TOTE.

• Instalațiune practică.

Cunoscutul inginer american Thomson, care a murit acum câțiva ani, era convins, că nici o putere nu trebuie risipită. Odată el primi în vila sa dela țérá lângă Brooklin visita unui prietin.

— Pórta gradinei d-tale se deschide cu greu, díse el, trebuie să o ungi și să o examinezi mai de aproape, dragă Thomson.

— Nu fac una ca acésta, răspunde Thomson. Cu pórtă gradinei e în comunicație un sistem hidraulic, amice, așa că fie-care vizitator, deschidénd pórtă, scóte două donițe de apă, pe care o tórnă într'un vas pentru grădină.

Amicul se uitá mirat, dér în cele din urmă a trebuit să ridá și să găsească instalațiunea foarte practică.

Bilanțul vieței.

Un diarist american, avénd curiositatea să facă bilanțul unei vieți omenești, a găsit, că viața mijlocie a unui om în vîrstă de 50 de ani se resumă în 6500 díle de lucru, 6000 díle de somn, 4000 díle de distracții și 500 díle de bôlá. În acest timp a stat de 36.000 de ori la masă și a consumat 6000 chilograme de carne, 1500 de pesce, ouă și legume și a inghițit 32.000 litruri diferite lichide.

După cum se vede, dílele pierdute și cele dela doiceá nu sunt socotite. Cât despre umblet, el ar reprezenta 200.000 chilometri străbătuți în acest timp.

Relievii istorice.

Dílele acestea s'a vindut la Londra un scaun, care a mobilat apartaméntul lui Napoleon I., pe când era închis la Sf. Elena.

D'e sigur că tot la Londra a rémas acest obiect, pentru-că Englezii sunt amatori pasionați de „relicvii“ de ale marelui cuceritor, oferind pentru ele une-ori sume fabulóse.

Astfel un ginere al lui Walter Scott a oferit 500 de lire, adecá 12.500 de cor., pentru cele două tocuri cu cari s'a semnat, în 1801, tratatul dela Amiens. Un altul a oferit 188 lei pentru o măsea, care i-s'a scos lui Napoleon la Sf. Elena.

Dér Englezii mai au și alte relicvii de la ómenii celebrii.

Astfel peruca lui Kant a fost cumpérată cu 200 lei, aceea a lui Sterne cu 500 lei, craniul lui Descartes cu 1000 lei, o măsea a lui Newton cu 17.000 lei.

Recordul acestor colecțiuni îl ține însă un conte scoțian bogat, care a oferit suma enormă de 565.000 lei pentru hainele, cu cari era îmbrăcat Carol XII în bătălia dela Pultava.

POSTA REDACȚIUNELI.

I. N. — „Primăvara“ și „De primăvară“, nu se publică. Sunt încercări prea slăbuțe.

Nu există mijloc mai bun de a-ți câștiga sănătatea, decât crucea duplá electro-magnetică R. B. nr. 86967 și sufe de ómeni își mulțumesc recăștigata sănătate și dorul de viață d-lui Albert Müller în Budapesta V. Vadász u. 42/AE, ceea-ce dovedesc și următóarele două scrisori de recunoscință. I D-lui A. Müller în Budapesta. De óre-ce crucea electro-magnetică R. B. nr. 86967 mi-a ajutat foarte mult și cu succes în contra astmei și a reumatismului, nu pot trece cu vederea să nu-ți exprim cea mai sinceră mulțamită și să recomand acest leac tuturor acelora cu căldură. Cu stimă Iovram Kovacevic, Dolu-Tuzla. II D-lui A. Müller Budapesta. Fiica mea a purtat crucea electro-magnetică R. B. nr. 86967, contra bătăii de inimă și s'a însănătoșat, pentru aceea îți mulțumesc din inimă. Stimător Ioan Leidl, Vêrșeț. De aceea îndemnám pe toți aceia, cari sufer de reumatism, influență, astmă și peste tot bóle de nervi, să-și procure un astfel de aparat, căci costă numai 6 coróne și să se îndrepte în privința acésta cătrá d-l Albert Müller în Budapesta.

»Sirolin Roche« a deschis drum nou tratării cu creuzot, de óroce-ce este un preparat neveninos, cu gust plăcut și fără influență corosivă asupra membranelor gâtlejului, ca cele mai multe preparate de creuzot. Este foarte folositor la tuberculósă de plămâni și gâtlej, și medicii au recunoscut efectul cel bun la aceste grele bóle. Sirolin Roche se capătă în tóte farmaciile.

Vindecarea deplină a bólelor secrete. Să nu pregete nimeni într'o cestiune atât de gingáse a se prezenta odată în persoană, pentru ca cu ajutorul

instrumentelor speciale aduse din streinătate poți afla punctual locul, cauza, răspândirea și starea bólei, ori cât de adáno ar fi bóla înrădăcinată în organism. Pe baza acestei esaminări poți cu siguranță afla și calea, pe care ajungi la videcarea rólului, ceea-ce fie-care o póte face acasă fără de a-și împiedeca ocupațiunile. Deocă cine-va nu póte veni în persoană, atunci să-și descrie bóla cu deáménuntul și după ce va fi esaminată, va primi deslúșirile de lipsă și leacurile trebuincóse pe lângă ținerea în cel mai mare secret. În scrisóre pune marcă de răspuns. După încheerea curei, scrisorile se ard séu la cerere espresă se retrimite.

Un astfel de leucitor și curățitor e institutul special al d-rului Palóc, medic de spital (Budapesta VII Kerepesi-út 10) unde cu bună voință și consciențiositate capătă ori cine (bárbat séu femeé) deslúșiri asupra vieții seculare, unde i-se curăță sángele bolnav, nervii i-se întăresc, trupul întreg se eliberează de bóla și sufletul de chinuri.

Fără conturbarea ocupațiunilor dílnice Dr. Palóc vindecă de ani de díle cu siguranță, repede și din fundamént cu metódu séu propriu de vindecare și casurile cele mai neglijate, bólele de beșișă, de țeve, de testicule, de șira spinării, de nervi, urmările onaniei și ale sifilisului, bóla albă, bóle de sánge, de piele și tóte bólele ce se țin de organele seculare femeecă. Pentru femei e sală de așteptare și intrare separată. Consultațiunile le dá însuși Dr. Palóc de la 10 óre în. a. până la 6 óre séra (Duminecă până la 12 óre la amiazi).

Adresă Dr. Palóc, medic de spital, Budapesta VII, Kerepesi-út 10.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor responsabil: Traian H. Pop

Când trebuie să dăm unui copil

leacuri, și copilul le ia cu plăcere, se póte aștepta cu siguranță că efectul se va vedea mai curind și mai apriat, de cât când copilul se opune a lua leacuri. Acésta se întâmplă cu deosebire la Emulsiunea lui Scott, care este un preparat gustos și ușor de mistuit și constá din cea mai bună untură de pesce medicinală amestecată Hypphosphiti de var și natron.

Emulsiunea lui Scotts este cu deosebire la bóle de copii foarte folositoare, face copilul viguros și robust, și ajută ca copiii să se desvólte normal. Pescarul cu batogul cel mare este semnul de garanție al sistemului veritabil al lui Scott.

Se póte cumpéra în tóte farmaciile.

Cu referință la „Gazeta“ și trimiteri de 75 fileri în mărci postale se trimite sticle de probă franco dela

Dr. EMIL BUDAI, „Farmacia orașului“
BUDAPEST, IV., Váci-utca 34/50.
Prețul unei sticle originale: cor. 2.50.

Lecții de Pian

dă acasă și afară de casă o DAMĂ foarte specialistă. Informații se pot lua în localul „Reuniunii industriale“ (Gewerbeverein) Bulevardul „Rudolf“ nr. 7. 7—12.2905.

Se caută ACHISITORI

pentru un institut de asigurare, introdus bine.

Oferte în scris sub „Solid“, a se adresa la administrația „Gazetei.“

t—0.2301.

Primul stabiliment
de văpsitorie artistică cu abur și
spălătorie chimică.
FABRICA. Str. nășipului Nr. 1/a.
Biroul principal str. Hirscher Nr. 3.
(Vis-à-vis de sala de concert.)
Se recomandă pentru văpsit Garde-
robe de dame, bărbați, întregi ori des-
făcute, asemenea și pentru curățiri.
Cu tótă stima:
W. Körner.
84—100.(1830)

CASA cea mare și mică Șirul Cetățuei | Schossbergzeile | nr. 3,

împreună cu curte și grădină în marime de 4100 □ metri sunt **de vânzare**, în total cu suma de 56,000 Coróne. séu împărțite în părțile cu pretul de 13,000 cor. respective 16,000, 24,000, séu 40,000 cor., din cauza strămutării, până în 1 Aprilie 1906.

Condiții de plată foarte favorabile. Datorie întabulată de 10,000 cor. póte rămânea asupra cumpărătorului.

Informații mai de aproape se pot lua dela proprietarul **Dr. JULIUS ORENDI** avocat, Șirul Cetățui Nr. 3.

Nr. 3366—1906.

PUBLI CAȚI UNE.

Villa Schnell, care are o pozițiune foarte frumoasă pe deal, în Strada Rochus nr. 7, este de închiriat împreună cu grădina ce o impresoră.

Casa de locuit se póte împărți, în cas de lipsă, și în mai multe locuințe mici. — Informațiuni îndetail se pot lua în localul de administra-re a realităților orășenești (Strada Aurarilor nr. 5, etagiul II.)

Brassó, în 14 Martie 1906.

1—3,2818.

Magistratul orășenesec.

PUBLI CAȚI UNE.

Subscrisul vinde pământurile sale din hotarul Zérnești și Poiana mărului:

a) Cóna din Zérnesci 2970.

Nr. 82, Casă de peatră nr. 529 = 181 □°.

„ 83, Grădina 134 □°.

„ 84, „ 267 „

3723 arător 287 „

5301/2 „ 300 „

7683 „ 267 „

8290 cositor 766 „

9178 „ 1598 „

3485/1 arător 214 „

3739/1 „ 456 „

3740/1 „ 99 „

8478 cositor 772 „

3325 „ 464 „

5301/1 „ 1 jug. 767 □°.

3416 arător 306 □°.

7352 „ 220 „

8288 cositor 778 „

12437 „ 500 „

12441 „ 1 jug. 1442 □°.

b) Poiana mărului: 435.

881 cositor — 8 jug. 1236 □°.

Amatori se trimită ofertă în scris până la 31 Martie 1906 pe tot complexul séu părți singuratice din pământuri, direct la proprietarul.

Heinrich Bolesch

3—3,2314.

notar în Ghimbav.

PUBLI CAȚI UNE.

Locul de cosit numit „Lapias“, care formeză proprietatea clerului „Franciscan din Brașov“, se dá în arândă din 24 Aprilie a. c. aceluia, care va oferi mai mult.

Despre cea-ce se încunoscinteză prin acesta Onorații arândători.

Brașov, în 3 Martie 1906.

P. Lakatos Kornél

4—10,2306.

ca șef.
Strada Sft. Ioan nr. 19.

Deschidere de Magazin.

Am onórea a aduce la cunos-cința Onor. public, ca éráși am deschis pe piața Târgul Inului nr. 26, un **Magazin de mărfuri moderne** pentru Dame și albituri.

Rugându-mé de o vizitare nu-mérósă, sunt cu tótă stima

3—3,2315.

E. POPP.

DROGUERIE LANG & THEIL

Brașov, Strada Porți 36.

Mare deposit:

de specialități medicamentóse indigene și din streinătate:

Săpunuri, Parfumerii, Pudre, Cre-me, Vinuri medicamentóse. Cial, Rum, Cognac și Esențe de lieoruri.

Bandaje și articole pentru cautarea bolnavilor. Specialități de gumă etc. et. 6—10,2303.

Hôtel Central

Brașov, Strada Lungă nr. 1.

Recomandă 45 camere pen-tru pasageri din nou mobi-late dela 80 cr. în sus.

Mai departe:

Sala cea mare,

pentru Baluri, Concerte, Banche-te, Nunți etc. montată din nou și escelent iluminată.

De asemenea:

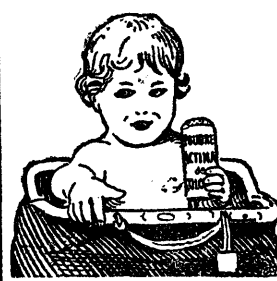
Elegantul Salon Restaurant

spre Strada, precum și

Pivnița de Vinuri (a-la Eszterházy)

atât în pivnița cât și în Restaurant pot servi cu bucatărie bună, Bere de Steinbruch și Vinuri curate de Ardeal. 13—60,2236.

Piela delicată a copilului are

trebuință de îngri-jire deosebită. Creșele pielei la gât și picioare trebuiesc spălate, bine șterse și pudrate în fie-care zi.

Pudra Actina de Cologne

va folosi o mamă cu grija pentru copilul ei. Are efect antiseptic, la încreșeturile pielei nu se face golomos și reocrește pielea.

Recomandată de medic.

Prețul K. 1-50 b. La farmacia lui ED. KUGLER, Brașov.

Representant general AL. GISCHNER farmacist, 3—12. Wien, II. Pazmanitengasse 19.

Unde se mănâncă bine și se béu VINURI curate

de Mediaș BERE de Pilsen „Urquell“ prospétă dela cep în fie-care di? ? La

Restaurantul Schwarzburg în Brașov, Str. Spitalului nr. 20.

De o cercetare numărósă se rógă

C. R. GLIGORE CRISTEA,

178—0

conducătorul restaurantului.

AVIS!

Subscrisul am onórea a face cunoscut On. public și în deosebii epitropilor bisericóscii, că **am deschis în Brașov (la 2 Porumbi)**

Strada Négră nr. 3 (3 Felső-Villa-uteza 3)

O fabrică de luminări de céră curată și parafină

sub firma

IOAN PETEU.

Prima fabrică de luminări de céră și parafină din Ardeal.

Și sunt în plăcuta poziție de a executa tot-felul de luminări în tóte formatele, precum și aurite, ér comandezle le voui executa prompt și cu prețuri foarte convenabile. 45—90,1858.

Numai marfă solidă este ieftină.

Avem onórea a face cunoscut Onor. clienți P. T. pu-blic din oraș și dela sate, că **ni-a sosit**

Mărfurile de primăvară,

asortiment bogat, atât în haine gata bărbătesci, cât și

Stofe moderne pentru bărbați,

calitate recunoscută de solidă, și ne rugăm de o cercetare și cumpărare numărósă.

Cu tótă stima

Depner, Roth, & Westemean,

BRAȘOV, Edificiul Cassei de păstrare (Sparcassa).

Stofe moderne „Gácsér“ indigene pentru bărbați.

Tóte hainele gata sunt lucrate ca după măsură.

Tóte costumele de copii au pantalonii căpușiti.

Cine suferé de Soldină, reumatism

se nu folosescă alta doftorie, decât se cumpere o sticlă de

Fluid de reumatism al Dr. Flesch

care vindecă mai sigur ca ori și care doftorie Soldină, reumă, dureri de spinare, Stăbiciuni de mâni și picioare cauzate prin aruncătură, oste-nelă, scintire. Se folosește și intern și extern. Efectul se simte în scurt timp și la boale în-vechite, la care n'au folosit hăi séu altă doftorie. — Șe capétă numai la inventator și singu-rul producător:

Dr. EMIL FLESCH „Magyar korona“ farmacie. Györ, Baross-ut 24.

Deposit principal pentru Budapesta farmacia Török J. VII, Király-uteza 12, și la farma-cia „Opera“, Andrássy-ut 26.

1 sticlă de 1¹/₂ decilitru 2 cor. Sticle familiare pentru folosire mai îndelungată 5 cor. Se trimit francate la comandă de 2 sticle micé séu 2 sticle familiare.

26—50,2004.

Ne mai pomenit de ieftin!!

500 Obiecte numai cu fl. 1.85.

1 Ciasornic elegant, care merge 33 óre cu lanț aurit; 1 ac de cravată cu briliant Simili; 1 inel cu petri imit. pentru bărbați și dame; 1 garnitură frumoasă constând din manjete, gulere și nasturi 3°/₄ aur-double; 6 basmale de in; 1 Călimăr de nickel cu mecanism engl.; 1 oglindă cu etui pentru dame; 1 Să-pun parfumat, 1 Notiz fin legat, 20 obiecte importante de corespondențe, 2 condee englese pentru cancelarie și 300 obiecte folosi-tóre în casă. Tote la olaltă cu ciasornicul, care singur face bani, costă 1 fl. 86 cr. — Se pot procura cu rambursă séu trimiterea sumei înainte, dela Magasinul de mărfuri

C. GRÜNER Krakau, nr. 84/48.

Cine cumpără 2 Pachete, dau gratis 1 briceag frumos cu 2 tășuri. (2-2)

Ce nu convine se rentorc banii.

Institut indigen!

Banca de asigurare

„TRANSILVANIA“

SIBIŪ, Strada Cisanădiei nr. 5.

Fondată la 1868.

Edificiile proprii.

Primesce în condițiuni favorabile:

usigurări contra focului și explosiunilor,

asigurări de viață și de rente viagere,

usigurări contra furtului prin spargere,

asigurări de accidente și de sticlă.

Valori asigurate 105 milioane coróne.

Despăgubiri prestate 7 milioane coróne.

Fonduri de rezervă și garanție 2 milioane coróne.

Informațiuni dela Direcțiune în Sibiu și prin agenturile prin-cipale din Arad, Bistrița, Brașov, Cluj, cum și prin subagenții din tóte comunele mai mari.